

Sportjournalistik i globala kriser och kontroversiella värdländer

- en trianguleringsstudie om fotbolls-VM i Ryssland 2018 och Qatar 2022

Johansson, Elias
Valdnersson, Patrick

Handledare: Elin Gardeström

Examinator: Kristina Riegert

Södertörns högskola | Institutionen för samhällsvetenskaper

Kandidatuppsats 15 hp

Journalistik | VT26

Programmet för *Journalistik och digitala medier*

Abstract

Världnationerna för fotbolls-VM 2018 respektive 2022 fick stor medial uppmärksamhet på grund av deras brister inom bland annat mänskliga rättigheter. Studien syftar till att undersöka vilket utrymme de kritiska frågorna fick i svenska sportjournalistisk media samt hur världnationerna gestaltades. Vidare kommer studien undersöka vilken yrkesmässig avvägning sportjournalister gör mellan saklig rapportering om fotboll och kritiska frågor om och kring sporten. För att förstå detta tar studien hjälp av dagordningsteorin, gestaltningsteorin och metajournalistisk diskursteori som fungerar som stöd till undersökningens kvantitativa innehållsanalys och dess semistrukturerade intervjuer.

Studiens resultat visar att det fanns skillnader i rapporteringen om VM i Ryssland 2018 mot VM i Qatar 2022. Saklig sportrapportering tog en större del av utrymmet under mästerskapet i Ryssland, medan frågor om mänskliga rättigheter och sportswashing i större utsträckning präglade den svenska sportjournalistiska bevakningen av fotbolls-VM i Qatar. Studien visar även på att det fördes redaktionella diskussioner om hur världnationerna skulle bevakas och gestaltas, men att det samtidigt inte fanns några redaktionella policyer att förhålla sig till.

Nyckelord: *Dagordningsteorin, Gestaltningsteorin, Metajournalistisk diskursteori, Mänskliga rättigheter, Sportswashing, Sportjournalistik*

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Bakgrund	2
2.1 Fifa	2
2.2 Ryssland	3
2.3 Qatar	4
2.4 Sportjournalistiken	4
3. Syfte och frågeställning	5
3.1 Syfte	5
3.2 Frågeställningar	5
4. Tidigare forskning	6
4.1 Forskning om fotbolls-VM	6
4.2 Sportswashing	7
4.3 Det sportjournalistiska yrket	8
5. Teoretisk ram	10
5.1 Gestaltningsteorin	10
5.2 Dagordningsteorin	11
5.3 Metajournalistisk diskurs	11
6. Metod	13
6.1 Kvantitativ innehållsanalys	13
6.1.1 Kvantitativt material	13
6.1.2 Kvantitativt urval	13
6.1.3 Kodbok	15
6.1.4 Kvantitativ metodkritik	16
6.2 Kvalitativ intervjustudie	16
6.2.1 Kvalitativt material och urval	17
6.2.2 Kvalitativ metodkritik	17
7. Resultat	18
7.1 Kvantitativ innehållsanalys	18
7.1.1 Artikelgenre	18
7.1.2 Gestaltungsramar – Båda mästerskapen	19
7.1.3 Gestaltning av värdlandet Ryssland (2018)	20
7.1.4 Gestaltning av värdlandet Qatar (2022)	21
7.1.5 Tonalitet mot värdnationerna	22
7.1.6 Attityd under VM 2018	23
7.1.7 Attityd under VM 2022	24

7.1.8 Kritik mot Ryssland 2018	25
7.1.9 Kritik mot Qatar 2022	26
7.2 Kvalitativ intervjustudie	27
7.2.1 Sportjournalistikens roll (i förändring?)	27
7.2.2 Redaktionella policyer, utrymme för kritik samt journalistiska begränsningar	28
7.2.3 Sport och politik	29
7.2.4 Framtida kontexter och utmaningar	30
8. Analys	32
8.1 Kritikens plats i sportjournalistik	32
8.2 Konstruktionen av värdländerna	33
8.3 Journalistiska ideal och praktiska villkor	35
9. Slutsats och diskussion	37
9.1 Förslag till vidare forskning	39
Referenser	40
Bilagor	
Bilaga 1 – Kodschema	
Bilaga 2 – Intervjuguide	

1. Inledning

Historiskt sett har det funnits en förväntan att sportjournalister ska rapportera om stora internationella evenemang och mästerskap, så som ett fotbolls-VM i Ryssland, en ridsporttävling i Förenade Arabemiraten eller ett Formel 1-lopp i Saudiarabien, som om själva sportevenemangen existerade i ett vakuum. Detta trots att idrottens värdnationer präglas av krig, konflikter eller allvarliga människorättsfrågor. Så ser inte verkligheten ut i dag. Hornmoen & Graver Knudsen (2024) menar att sportjournalistiken blivit komplex, där den å ena sidan ska rapportera sakligt om sporten, men å andra sidan även fokusera på omvärldsfaktorer.

Sport och politik har länge varit sammanflätade. Trots att det uttalat från Fifa-baser inte är det, som exempelvis Smith (2014) skriver om, förläggs internationella mästerskap till auktoritära eller kontroversiella stater. I samband med det har sportjournalistikens roll förändrats och diskuterats. Inför fotbolls-VM i Qatar 2022 publicerade bland annat Lukins (2022) och Khador (2022) på Dagens Nyheter artiklar om migrantarbetares dödsfall, begränsningar av yttrandefrihet samt brist på mänskliga rättigheter i landet.

Trots mediautrymme för kritiska frågor menade Johan Esk (2022) på att sportbevakningen inte ställde några kritiska frågor om värdnationen i sig, utan enbart ställa frågor om sporten samt att svenska bolag med sändningsrättigheter hjälpte värdnationen ägna sig åt sportswashing. Begreppet sportswashing har blivit centralt i medier för att beskriva hur stater som Qatar, Ryssland och Saudiarabien investerar i stora idrottsevenemang för att "tvätta" sitt eget varumärke rent.

Denna kandidatuppsats undersöker hur svenska journalister balanserar mellan att rapportera om sportevenemangens prestationer och underhållning i relation till samtida frågor om politik och mänskliga rättigheter, samt hur sportjournalister förhåller sig till att rapportera från kontroversiella värdländer. Genom att göra en kvantitativ innehållsanalys av den sportjournalistiska bevakningen ska studien bidra till en ökad förståelse kring hur agendan i svenska medier såg ut under världsmästerskapen i fotboll år 2018 och 2022. Studien använder metodtriangulering och kommer även bestå av kvalitativa intervjuer med mästerskaperfarna sportjournalister. Detta för att få en ökad förståelse för yrkets demokratiska ansvar, dess etiska gränsdragningar och dess roll i relation till makt, kontroversiella intressen och global politik.

2. Bakgrund

Den 2 december 2010 offentliggjorde Fifa (den internationella världsorganisationen för fotboll) vilka som skulle anordna världsmästerskapen i herrfotboll 2018 respektive 2022. De ansökande nationerna för 2018 års mästerskap bestod av England, Spanien-Portugal, Nederländerna-Belgien samt Ryssland, medan det stod mellan Australien, Japan, Sydkorea, USA och Qatar för världsmästerskapet 2022 (Lundh, 2022, s. 27–29), där valet sedan föll på Ryssland respektive Qatar.

2.1 Fifa

Beslutet att tilldela världsmästerskapen till Ryssland och Qatar väckte omfattande debatt kring staternas styrelseskick och bristande respekt för mänskliga rättigheter. Kritik har även riktats mot urvalsprocessen, där ekonomiska intressen och anklagelser om korruption och mutbrott stått i centrum snarare än ländernas fotbollskultur. Kommittén som fattade beslut om var VM skulle spelas har i efterhand blivit föremål för kritik gällande bristande etik och partiskhet. Enligt Lundh (2024, s. 24) förekom det att de ansökande nationerna bekostade resor, hotellvistelser och gåvor till medlemmar av kommittén och deras närstående, för att i sin tur kunna vara med och påverka besluten. Vidare rapporterade Gibson (2010) om hur Nigerias Fifa-representant Amos Adamu och presidenten för fotbollsförbundet i Oceanien, Reynald Temarii, krävt mutor i utbyte mot att sälja sina röster i värdnationsvalet för VM 2018 och 2022.

SVT Sport (2024) rapporterar att det internationella fotbollsförbundets etiska chef, Domenico Scala, utredde Fifa och tog fram en plan för att få bukt på korruptionen och reformera organisationen. Enligt en rapport från Fifas etiska kommitté ska den dåvarande Fifa-presidenten Sepp Blatter ha betalat ut 17,2 miljoner kronor 2011 till den europeiska fotbollsorganisationens ordförande, Michel Platini, i utbyte mot tjänster – något som sedan bestraffades med åtta års avstängning för dem båda (Eliasson & Eiman Roslund, 2024). Duon kom dock att frikännas från både korruption och bedrägeri i mars 2025 (Andersson, 2025).

Schweizaren Gianni Infantino kom att ersätta Blatter, i vad som skulle bli Fifas stora reform av sin organisation. Karl-Erik Nilsson, dåvarande ordförande för Svenska fotbollsförbundet, beskrev Infantino som den mest lämpade personen att leda Fifa framåt och förbättra organisationens omdöme efter korruptionsskandalerna (Sveriges Radio, 2016).

2.2 Ryssland

Det har dock inte bara väckts kritik mot Fifa, utan även mot de värdnationer som kom att arrangera mästerskapen 2018 och 2022. Minky Worden, direktör för globala initiativ hos människorättsorganisationen Human Rights Watch, menar (2018) att Fifa borde passat på och tagit tillfället i akt att göra något åt, vad hon beskriver som, ”den värsta humanitära krisen i Ryssland sedan Sovjetunionen – men att president Vladimir Putin blev den stora vinnaren av mästerskapet, då han genom *sportwashing* kunde visa Ryssland från sin bästa sida.

Worden resonerar kring Fifas människorättspolicy från 2017, en policy som innebär att organisationen ska arbeta för att skydda de mänskliga rättigheterna, samtidigt som Ryssland tillåts vara anti-HBTQ+. Det framkom exempelvis flera rapporter (BBC 2018a & BBC 2018c) om homofobi och rasism innan, under och efter mästerskapet från brittiska BBC. BBC rapporterade även om att en organisation i St Petersburg, som välkomnade HBTQ+-personer och mörkhyade, tvingades stänga strax innan VM 2018 startade (BBC, 2018b).

Redan 2015, tre år innan VM ägde rum, uppmanade Ukrainas dåvarande president Petro Poroshenko till bojkott av mästerskapet (Reuters, 2015). Här handlade det inte om HBTQ+, rasism eller dylikt, utan om krig och konflikt. Presidenten menade att han gärna håller sport och politik separat, men att det inte skulle vara möjligt så länge den ryska militären ockuperade Krimhalvön.

Kritiken mot Ryssland tog dock inte slut där. Den fackliga organisationen BWI (2018) släppte en rapport om arbetsvillkoren för byggarbetarna i Ryssland vid fotbolls-VM 2018. Rapporten visade på farliga arbetsplatser och förhållanden, där byggarbetarna tvingades att jobba utomhus i extremt kallt väder med lön under minimistandard. 21 människor fick sätta livet till och BWI ansåg att Fifas inspektionssystem var bristfälligt. Den norska tidskriften *Josimar* (2017) berättade även om att nordkoreanska slavar användes av Ryssland som arbetskraft vid en arena i St Petersburg. Till *Fox News* (2017) berättade sedan Fifa-president Gianni Infantino att nordkoreanska arbetare inte längre användes i Ryssland, men i uttalandet framgick det ej vad dessa människor hade utsatts för. Användandet av arbetskraft från utlandet var inte Ryssland ensam om. Till mästerskapet fyra år senare, i Qatar, användes det migrantarbetare i hög utsträckning.

2.3 Qatar

Lundh (2022, s. 109) rapporterar att det finns närmare två miljoner migrantarbetare i Qatar, bland annat från Indien, Nepal, Kenya, Bangladesh, Sri Lanka och Filippinerna. Dessa två miljoner utgör i sin tur ungefär 88 procent av Qatars befolkning och står för 94 procent av landets arbetskraft. De lockas till Qatar med drömmen om att tjäna mycket pengar, så att de kan försörja sin familj i hemlandet.

Sedan Qatar tilldelades fotbolls-VM rapporterar *The Guardian* (2021) att fler än 6500 migrantarbetare fått sätta livet till, medan Amnesty (2021) i stället rapporterar om över 15 000 döda migrantarbetare. Bank (2022) understryker att situationen inte var acceptabel, en kazakisk kvinna, med tolv kronor i timlön, ramlade ut genom ett fönster och bröt ryggen – för det fick hon ingen ersättning och hon ombads att inte berätta om hur olyckan hade gått till.

Annan kritik som framfördes i samband med mästerskapet i Qatar var att det för första gången spelades på vintern. Normalt sett spelas fotbolls-VM alltid över månadsskiftet juni-juli, men vid den tiden på året ligger medeltemperaturen i Qatar på 41,2 grader (Ogden, 2021). En flytt till vintern var därmed nödvändig.

Det är dock inte bara negativitet kring Qatar. Den före detta landslagsmittfältaren Kim Källström uttryckte sig positivt kring emiratet (Lundh 2024, s. 100). Den engelske legendaren David Beckham jobbade vid tidpunkten för Qatar samtidigt som den före detta danska landslagsmålvakten Peter Schmeichel menade på att det är upp till politiker, inte sporten, att ta itu med Qatars problem (Lundh 2024, s. 102).

2.4 Sportjournalistiken

Trots kritiken mot både Ryssland och Qatar befann sig svenska journalister på plats under respektive mästerskap. *Sportbladets* (2022) nyhetschef Johan Kingfors resonerar att det inte var aktuellt med bojkott, då journalistiken och läsarna ställer krav på oberoende rapportering om såväl matchresultat som omvärldsfaktorer – och att detta utförs bäst på plats. Olof Lundh på *TV4* och *Fotbollskanalen* menar att det viktigaste kring VM 2022 var att berätta historierna från landets migrantarbetare och spelet bakom Qatars arrangörskap (TV4, 2022). Samtidigt avråddes danska journalister från att resa till Qatar av landets journalistförbund. Detta på grund av Qatars förhållningssätt mot journalister (Goos, 2021).

3. Syfte och frågeställning

3.1 Syfte

Studiens syfte är att undersöka vilket utrymme kritiska frågor kring fotbolls-VM i Ryssland 2018 respektive fotbolls-VM i Qatar 2022 fick och hur mästerskapens värdnationer gestaltades i *Aftonbladet*, *Expressen*, *Dagens Nyheter* och *Fotbollskanalen*. Vidare syftar studien till att undersöka vilken avvägning sportjournalister gör mellan att enbart rapportera om tävlingen fotboll och kritiska frågor kring sporten.

3.2 Frågeställningar

1. Vilket utrymme får den kritiska diskussionen kring fotbolls-VM i kontroversiella värdländer i svensk sportmedia?
2. Hur framställs värdländerna i den sportjournalistiska bevakningen av fotbolls-VM?
3. Vilka diskussioner och redaktionella policys behöver sportjournalister förhålla sig till i sin bevakning av fotbolls-VM?

4. Tidigare forskning

Denna studie fokuserar särskilt på forskningen som behandlar relationen mellan sportjournalistik och kritisk granskning i samband med fotbolls-VM i Ryssland 2018 och Qatar 2022. Sportswashing har blivit en del av den allmänna debatten inom fotbollen medan förändringen av yrket och rollen som sportjournalist är omdiskuterat – vilket behandlas i kapitlet. Urvalet av tidigare forskning motiveras av studiens syfte att undersöka vilket utrymme den kritiska diskussionen får kring fotbolls-VM i kontroversiella värdländer samt vilka yrkesmässiga avvägningar som sportjournalisterna gör.

4.1 Forskning om fotbolls-VM

Forskningen kring internationella mästerskap så som fotbolls-VM i Ryssland 2018 och Qatar 2022 har under de senaste åren vuxit och spänner över flera närliggande områden.

Sportswashing och hur stater använder sig av sportevenemang i syftet av att påverka sitt eget anseende, är ett av de centrala teman inom forskningsfältet sport och politik. Men även om hur medier rapporterar om dessa mästerskap och balanserar mellan sportslig bevakning och samhällsbevakning.

Vidare behandlar tidigare studier, så som Frandsen (2024), sportjournalistikens förändrade roll, där sportjournalistiken numera rört sig från en sorts resultatjournalistik till att mer likna nyhetsjournalistiken, där det i högre grad innefattar att förhålla sig till politiska, etiska och sociala frågor (Broussard, 2020; Forde & Wilson, 2017).

Inom forskningsfältet kring fotbolls-VM 2018 respektive 2022 finns det studier som undersöker hur värdländerna framställs i medier. Exempelvis hur kritik kring mänskliga rättigheter kommer till uttryck samt vilka journalistiska avvägningar som görs (Smith, 2026; Kazakov, 2025). Vad som däremot saknas är studier utifrån en svensk kontext och framför allt utifrån sportjournalisternas perspektiv.

McCloskey et al. (2026) undersöker hur mänskliga rättigheter integreras i Fifa och värdnationernas planering av fotbolls-VM 2026. Studien genomförs med kvalitativ metod genom dokumentanalys, etnografiska observationer samt semistrukturerade intervjuer och visar att Fifa och värdländerna för VM 2026 (USA, Mexiko och Kanada) har utvecklat nya riktlinjer. Dessa riktlinjer handlar om frågor kring arbetsvillkor, pressfrihet och jämlikhet och värdnationerna försöker göra mänskliga rättigheter till en självklar del av mästerskapet.

Samtidigt menar författarna att genomförandet präglas av betydande utmaningar, bland annat på grund av skillnader i lagstiftning och politiska förutsättningar mellan värdnationerna.

Avslutningsvis pekar studien på att även om ambitionen att stärka mänskliga rättigheter har ökat jämfört med tidigare turneringar, finns en risk att åtgärderna i praktiken blir begränsade och i vissa fall främst symboliska, snarare än att leda till faktisk förändring.

4.2 Sportswashing

När det kommer till ett av de nyare fenomenen inom forskningsfältet är sportswashing ett begrepp som allt oftare figurerar i samband med diskussionen om fotboll. Bergkvist och Skeiseid (2024) har gjort en studie där paret undersöker och studerar vad begreppet kommer från, samt vad det innebär och hur det används. Studien är en kvalitativ medie- och kommunikationsvetenskaplig undersökning som bygger på djupintervjuer med en specifik målgrupp. Metoden utgörs av semistrukturerade intervjuer som analyseras genom tematisk analys, vilket innebär att återkommande mönster och teman identifieras i deltagarnas svar.

Studien förklarar att fenomenet sportswashing innebär att en aktör, exempelvis en stat, associeras med idrottsevenemang eller sportorganisationer för att öka synlighet och samtidigt överföra positiva associationer från sporten till aktören. Samtidigt menar de även att sportswashing som forskningsområde fortfarande befinner sig i ett tidigt stadium samt att fenomenet placeras i en initial utvecklingsfas, där det är relevant men ännu inte fullt teoretiskt etablerat ännu.

Men sportswashing är inget nytt fenomen, även om begreppet blivit vanligare i folkmun på senare år. Etnologen Katarzyna Herd menar i en intervju med Trygg (2022) att det handlar om att rikta omvärldens uppmärksamhet mot sportens positiva värden, som en sorts ”mjuk propaganda”. En strategi som användes redan på 1930-talet. Vidare lyfter Herd ett exempel från fotbolls-VM 1934 i Italien, där Mussolini använde mästerskapet för att stärka regimens legitimitet samt hur Adolf Hitler utnyttjade de olympiska spelen i Berlin 1936 för att förbättra bilden av Nazityskland inför omvärlden.

Gerschewski et al. (2024) beskriver i sin studie om begränsningarna som finns eftersom sportswashing inte alltid leder till den positiva imageförändringen som stater eller aktörer eftersträvar. I stället menar forskarna att internationell kritik, medial granskning och publikens ökade medvetenhet kan göra att sportswashing får en motsatt effekt. Metodmässigt rör det sig om en kvantitativ innehålls- och dataanalys.

Studien är baserad på en enkätstudie med 14 000 respondenter från åtta europeiska länder. Urvalet består av data kopplad till sportevenemang och nationers synlighet och framställning. Studien är förankrad i statsvetenskap och internationella relationer, och forskarna är verksamma inom europeisk akademisk kontext.

Fotbolls-VM 2022 i Qatar väckte starka reaktioner internationellt, där arrangörer och förespråkare för turneringen framställde det hela som någonting historiskt, alltså första gången ett världsmästerskap spelades i Mellanöstern samt att det kunde bidra till en positiv utveckling av regionen. Gerschewski et al. (2024) menar att det riktades skarp kritik mot landets bristande demokrati, exploatering av migrantarbetare samt begränsningar av kvinnors och minoriteters rättigheter.

Vidare förklarar Gerschewski et al. (2024) att begreppet sportswashing används för att beskriva hur stater, såsom Qatar, försöker förbättra sitt internationella anseende genom att arrangera stora sportevenemang och därigenom skapa positiva associationer. Samtidigt visar studien att hur evenemanget framställs – exempelvis genom fokus på mänskliga rättigheter eller organisatoriska framgångar – påverkar den europeiska publikens uppfattning, vilket innebär att sådana event kan bli en arena för konkurrerande narrativ om ett lands image.

4.3 Det sportjournalistiska yrket

Hornmoen & Graver Knudsen (2024) har genomfört en studie med kvalitativ textanalys för att undersöka vilka diskurser som fanns i danska och norska mediers rapportering kring fotbolls-VM i Qatar 2022. Resultatet visar att de nordiska journalister som bevakade fotbolls-VM i Qatar 2022 till en början hade en konfrontativ ton och fungerade som granskare av makt. Initialt präglades rapporteringen av stark och moralisk kritik där frågor om mänskliga rättigheter, korruption och maktmissbruk stod i fokus. Ett annat ämne som flitigt diskuterades var Fifa:s uttalanden om att sport och politik inte hör ihop.

Hornmoen & Graver Knudsens (2024) undersökning visar att journalisternas förhållningssätt gentemot Fifa och Qatar skiftades allt eftersom mästerskapet fortlöpte. Kritiken mot Fifa och Qatar fanns kvar, men den blev mer nyanserad och sportjournalister diskuterade kring lösningar och möjligheter i stället för att enbart se problem. Detta kunde bland annat handla om att bättre förstå och diskutera Qatars kultur och värderingar. Vidare visar studien på att en del journalister reflekterade över sin egen yrkesmässiga roll och att sportjournalistik rört sig från att vara traditionellt opolitisk till att vara samhällsorienterad och kritisk.

Sportjournalister fungerar inte längre bara som rapportörer av sportsliga resultat, utan har även en roll som aktör kring debatter om stora sportevenemang. Avslutningsvis menar Hornmoen & Graver Knudsen (2024) att rollen som sportjournalist är komplex.

Yrkespersonerna behöver balansera mellan saklig rapportering kring den sport som utövas och kritik, kulturell förståelse samt de strukturer och maktförhållanden som präglar internationell sport.

Sportjournalistik har historiskt sett fungerat som en förlängning av sporten den bevakar.

Frandsen (2024) menar att journalistiken präglades av lojalitet och goda relationer snarare än av oberoende. Yrkesformen har dock professionaliserats över tid och närmat sig nyhetsjournalistiken där sportjournalister i dag inte bara förväntas rapportera om det sportsliga, utan även om kringliggande faktorer som ekonomi och politik. Frandsen (2024) har genomfört en kvalitativt undersökande studie med syfte att få reda på vilken debatt och policys svenska, danska och norska mediehus har när det kommer till sportjournalistisk bevakning. Frandsen (2024) menar, precis som Hornmoen & Graver Knudsen (2024), att den yrkesmässiga avvägningen mellan klassisk sportjournalistik och den nya granskande formen är komplicerad. Generellt sett finns det å ena sidan en strävan efter att vara oberoende och samhällskritisk, men å andra sidan begränsas journalisterna genom deras beroende till spelare, föreningar och organisationer (Enbom & Carlsson, 2024, s. 208).

5. Teoretisk ram

5.1 Gestaltningsteorin

Gestaltningsteorin handlar om hur information och händelser formas och presenteras för en publik (Shehata, 2024). Den visar att medier och berättelser inte bara återger fakta utan också tolkar, strukturerar och förenklar verkligheten, ofta genom att använda bilder, metaforer eller narrativa mönster. Hur något gestaltas påverkar hur människor uppfattar händelser, vilka detaljer som framhävs och vilka som tonas ner.

Gestaltningsteorin kommer appliceras vid studiens intervjuer med sportjournalister, med frågor kring hur de resonerar kring hur kontroversiella värdländer borde och har gestaltats. Teorin kommer dock främst att användas i den kvantitativa metoden och delvis ligga till grund för studiens kodschema. Innehållsanalysens gestaltningar utgår från fem nyhetsramar som testats i en studie av Semetko och Valkenburg (2000). Inom gestaltningsteorin eller ”framing”, menar forskarna på att nyhetsrapportering ses som en process där vissa aspekter av verkligheten lyfts fram medan andra tonas ner. Forskarna identifierar i synnerhet fem ”frames” som tolkningsramar som påverkar hur publiken uppfattar och förstår nyheter eller samhällsfrågor i. En av ramarna som forskarna lyfter är ”Konfliktramen”, där de menar på att nyheten framställs som en motstridighet mellan två aktörer, individer eller grupper. Denna ram används för att förenkla komplexa frågor till vem som är mot vem samt att det gör exempelvis politik eller sport enklare att följa. Vidare menar forskarna på att det kan få en publik mer engagerad samtidigt som det riskerar att förenkla verkligheten.

Vidare belyser Semetko och Valkenburg (2000) ”Mänskligt intresse-ramen”, vilket är en ram som används i media för att ge en nyhet eller händelse ett ansikte – för att i sin tur göra nyheten personlig eller emotionell för läsaren. En annan ram som ofta används i nyheter är ”Ekonomiska konsekvensramen”. Denna ram används när man rapporterar om en händelse i ett ekonomiskt perspektiv – alltså att den ekonomiska effekten för en individ, grupp eller institution är en viktig del av nyhetsvärdet. En mindre vanligare ram som används är ”Moralisk ram”. Ramen handlar om att placera en händelse i ett moraliskt perspektiv eller religiöst sammanhang.

Sista av de fem ramarna som Semetko och Valkenburg (2000) nämner är ”Ansvarsramen”. Ramen handlar om att tillskriva ansvar för orsaken till ett problem alternativt lösningen till det. Forskarna menar på att ansvaret kan landa hos en individ eller grupp. Denna ram används för att hjälpa publiken förstå orsaker och var skulden bör placeras.

Utöver de fem ramar som identifierats av Semetko och Valkenburg (2000), inkluderar studien även kategorin *sportgestaltning*. Den är framtagen av författarna, specifikt för denna studie. Kategorin syftar till att fånga artiklar som inte tydligt kan klassificeras som någon av tidigare nämnda ramar, utan som handlar om resultat eller matchrapportering. *Sportgestaltning* inkluderar även sportsliga konflikter mellan exempelvis spelare, ledare eller lag.

5.2 Dagordningsteorin

Dagordningsteorin handlar om hur nyhetsmedier påverkar allmänhetens uppfattning av vilka frågor som är viktiga i samhället. Enligt Shehata (2024) bestämmer inte medierna direkt vad människor ska tycka, utan vad människor uppfattar som angeläget att diskutera. Genom att ge olika händelser och ämnen olika mycket utrymme, prioriteras vissa frågor framför andra, och därigenom kan medierna styra den offentliga agendan. Dagordningsteorin passar i vårt fall väl, då vi dels under innehållsanalysen exempelvis kommer kunna se hur ofta politiska kontroverser nämns kontra sporthändelserna genom kodschemat för att se vad som dominerar innehållet, dels för att kunna avgöra vad som prioriterats inom media.

5.3 Metajournalistisk diskurs

Begreppet *Metajournalistic discourse* myntades av medieforskaren Carlson (2016), men fenomenet fanns tidigare. Begreppet används för att beskriva den ständiga diskussionen om journalistikens roll. Metajournalistisk diskurs handlar om hur journalister diskuterar, utvärderar och definierar journalistikens roll, normer och praktik, vad som är god journalistik samt hur yrket förhåller sig till sociala medier. Carlson (2016) menar att fenomenet inte bara är något i bakgrunden, utan att det är en central del av journalistiken i ett medielandskap under ständig förändring.

Frandsen (2024) diskuterar begreppet metajournalistisk diskurs utifrån en sportjournalistisk kontext och menar att de journalistiska diskussionerna bland annat kan handla om politiska och ekonomiska förutsättningar. Frandsen (2024) exemplifierar metajournalistisk diskurs genom fotbolls-VM i Qatar 2022.

Författaren menar att nordiska mediehus arbetar efter liknande praxis och sportjournalister diskuterade öppet om hur mycket av journalistiken som borde fokusera på de sportsliga resultaten kontra moraliska frågor kring politik och mänskliga rättigheter. I praktiken handlar metajournalistisk diskurs om när journalister resonerar kring dessa frågor på redaktionen då de diskuterar vilken roll journalistiken ska ha.

6. Metod

6.1 Kvantitativ innehållsanalys

En kvantitativ innehållsanalys gör det möjligt att analysera och förstå stora textmassor. Enligt Karlsson & Johansson (2025, s. 190) kvantifieras texters innehåll, vilket innebär att språk och form översätts till siffror i syfte att kartlägga mönster och dra slutsatser. Metoden hjälper att ta reda på vilken frekvens specifika begrepp och teman har i texter. Innehållsanalysen hjälper att svara på de två första av studiens tre forskningsfrågor:

1. *Vilket utrymme får den kritiska diskussionen kring fotbolls-VM i kontroversiella världländer i svensk sportmedia?*
2. *Hur framställs världländerna i den sportjournalistiska bevakningen av fotbolls-VM?*

Gestaltningsteorin och dagordningsteorin appliceras i innehållsanalysen (se Bilaga 1) genom koderna V5. Genre, V7. Världnation, V8. Tonalitet, V9. Gestaltning, V10 Gestaltning av världland, V11. Kritik samt V12 Typ av kritik och dessa möjliggör att identifiera hur artiklarna från VM 2018 i Ryssland och VM 2022 i Qatar gestaltades och vilket utrymme olika genre fick på mediernas dagordning.

6.1.1 Kvantitativt material

Studiens kvantitativa innehållsanalys görs på det bestämda urvalet av *Fotbollskanalen* (TV4), *Dagens Nyheter* (Bonnier), *Aftonbladet* (Schibsted) samt *Expressen* (Bonnier). Dessa valdes då studien vill få en bredd i det valda materialet samt för att inkludera både kvälls- och dagspress. *Expressen* och *Aftonbladet* är två av Sveriges största kvällstidningar med stor räckvidd och snabb medierapportering, vilket gör dem centrala för att fånga aktuella mediediskurser. *Dagens Nyheter* representerar ett annat journalistiskt tilltal och en annan publik genom att vara Sveriges största dagstidning. *Fotbollskanalen* inkluderas då hemsidan är nischad och tillhör det sändande bolaget *TV4*:s mediehus och fotbollsbevakning.

6.1.2 Kvantitativt urval

Det kommer sammanlagt att göras en innehållsanalys på 200 artiklar. Av dessa 200 är hälften skrivna under fotbolls-VM 2018 och hälften under fotbolls-VM 2022. Våra fyra valda medier kommer representeras av 50 artiklar var, varav 25 per mästerskap. Ett mästerskap pågår i runt fem veckor, vilket gör att studiens innehållsanalys kommer inkludera dessa fem för respektive år. Mer specifikt gäller följande veckor för vår innehållsanalys:

- VM i Ryssland 2018 pågick mellan vecka 24 och 28 (11 juni – 15 juli)
- VM i Qatar 2022 pågick mellan vecka 46 och 50 (14 november – 18 december)

Det blir fem veckor per turnering och innehållsanalysen täcker sammanlagt tio veckor. Som exempel började VM i Qatar 2022 på en söndag (20 november 2022, vecka 46), men hela vecka 46 inkluderas (även de sex dagarna innan premiären, detta för att få exakt fem veckor per mästerskap).

Artiklarna hittas via Retriever Research där ovan datumperioder ställs in för respektive mästerskap. Som källor fylls ”svenska redaktionella källor” i och sökningen inkluderar enbart mediapublicering på webb. Det ska vara exakt 50 artiklar per tidning (25 per mästerskap), så sökningen filtrerar även på publiceringsmedium (*Aftonbladet*, *Dagens Nyheter*, *Expressen* eller *Fotbollskanalen*).

Som ämne väljs ”sport” och det gemensamma sökordet för alla artiklar är ”Ryssland” respektive ”Qatar” beroende på vilket mästerskap det handlar om. Det görs en separat sökning per tidning, så att de inte mixas och skapar röra.

När resultatet sedan visas i Retriever laddas artiklarna ned till en PDF- eller TXT-fil och förs in i Excel. Studien använder ett *obundet slumpmässigt urval* där Karlsson & Johansson (2025, s. 198) beskriver begreppet som att alla enheter i en population har lika stor chans att komma med i studien.

I Excel får därför varje artikel ett nummer mellan ”1” och det högsta nummerantalet bland de insamlade artiklarna från den specifika källan. *Dagens Nyheter* har 410 artiklar för 2018 års mästerskap vilket ger ett spann på 1 – 410. En slumpvalsgenerator plockar sedan fram 25 artiklar per media och mästerskap. Alla artiklar inkluderas vare sig det är en matchanalys, krönika, reportage eller annat. Detta då studiens syfte bland annat är att undersöka vilket utrymme kritiska frågor får i svensk sportjournalistisk media och inkludering av exempelvis krönikor torde ge oss en bredare och mer korrekt bild. Sammanlagt blir det 200 artiklar och alla dessa ingår i studiens innehållsanalys.

Nedan tabell visar antalet artiklar per medium och mästerskap innan urvalet gjordes och 25 artiklar per medium och årtal valdes:

Medium	2018	2022
Aftonbladet	442	473
Expressen	463	343
Fotbollskanalen	368	482
Dagens Nyheter	410	256

6.1.3 Kodbok

Till innehållsanalysen finns ett kodschema med instruktioner för hur kodningen av artiklar ska gå till. Kodschemat (se Bilaga 1) har totalt tolv variabler varav fyra av dem är identifikationsvariabler såsom namn på artikel och från vilket medium artikeln är hämtad. Koderna är till viss del baserat på gestaltningsteorin och dagordningsteorin, detta för att tillsammans ge en bild över vilket förhållningssätt svensk sportmedia har gentemot värdnationerna för fotbolls-VM de senaste två mästerskapen.

Utöver gestaltningsvariabeln (V9), innehåller kodschemat en variabel (V7) om vilken värdnation som artiklarna handlar om. Variabelvärden i den är *Ryssland*, *Qatar*, *Båda nationer* eller *Inget av dem/går ej att avgöra*. Handlar artikeln om fotbolls-VM kopplat till diskussion om Ryssland är just *Ryssland* dominerande. En artikel kan dock exempelvis handla om en match som spelades under fotbolls-VM 2022 i Qatar, utan att nämna och diskutera Qatar i sig – då faller artikeln under *Inget av dem/går ej att avgöra*.

Kodschemat innehåller även en variabel (V8) som handlar om tonalitet. Variabeln har fyra värden: *Positiv*, *Negativ*, *Neutral* samt *Inget av dem/ kan ej avgöra*. Variabeln fokuserar inte på tonalitet mot en värdnation utan på hur en artikel är skriven. En artikel kategoriseras exempelvis som *Positiv* om den har en positiv inställning till innehållet utan att det finns en tydlig problematisering kring information eller uttalanden. Tillsammans med V7 (Värdnation) kan V8 kring tonalitet ge en bild över hur tonaliteten ser ut i de artiklar som berör Ryssland respektive Qatar (se figur 5).

De kategoriserade artiklarna sorterades sedan efter antal artiklar per värdnation där man sedan kunde se exempelvis vilken fördelning gestaltningsramarna hade gentemot värdnationerna Ryssland och Qatar.

Variabeln *Genre (V5)* klassificerar vilken typ av journalistisk text artikeln utgör. Variabeln *Gestaltning (V9)* identifierar däremot vilket perspektiv som dominerar framställningen av innehållet. En artikel kan därför vara en *sportartikel* till sin genre samtidigt som den gestaltar ämnet genom exempelvis ett moraliskt eller ekonomiskt perspektiv. Omvänt kan en artikel av en reportagegenre ha *sportgestaltning* om den huvudsakligen fokuserar på sportsliga aspekter såsom matcher, prestationer eller konflikter inom idrotten.

6.1.4 Kvantitativ metodkritik

Kvantitativ innehållsanalys är, liksom andra metoder, inte vattentät. Vanlig kritik mot metoden är att texter inte kan tas ur sin kontext och göras om till siffror, utan att den större kontexten går förlorad (Karlsson & Johansson, 2025, s. 191). Annan kritik handlar om hur olika kodare kan få fram olika resultat där viss subjektivitet träder igenom den annars så objektiva metoden. Av denna anledning genomfördes ett interkodreliabilitetstest, för att på så vis stärka studiens validitet.

Karlsson & Johansson (2025, s. 206) beskriver att 10–15 procent av en studies material ska provkodas. Därmed slumpades 24 artiklar, bland de 200 artiklar som studien analyserar, och dessa kodades enskilt av studiens två författare. Studien använder sig av fyra medier och täcker två mästerskap, vilket gjorde att interkodreliabilitetstestet bestod av tre artiklar per media och mästerskap. 92,2 procent av kodningen överensstämde mellan författarnas resultat, vilket enligt Karlsson & Johansson (2025, s. 206) är en godtagbar siffra. För att ytterligare stärka studiens validitet och reliabilitet kommer metodtriangulering genom kvalitativa intervjuer att genomföras.

6.2 Kvalitativ intervjustudie

Kvalitativa intervjuer används när människors erfarenheter och upplevelse av fenomen studeras. Metoden ger intervjupersonerna utrymme till att uttrycka och beskriva sina erfarenheter och genom det en möjlighet att ge detaljerade och nyanserade svar (Bengtsson & Ekström, 2025, s. 115). Respondenterna kommer vara de sportjournalister som har eller kommer bevaka fotbolls-VM för åren 2018, 2022 och 2026.

Intervjustudien är semistrukturerad. Det innebär att frågorna är sorterade efter tema samt att intervjuerna genomförs med en manual (se Bilaga 2) som innehåller frågor som ställs till samtliga respondenter (Bengtsson & Ekström, 2025, s. 114). Manualens frågor baseras dels på tidigare kunskap inom området, dels på de mönster som kan urskiljas från studiens kvantitativa innehållsanalys.

Svaren analyseras och jämförs med de svar som innehållsanalysen gav, men fungerar främst för att svara på den tredje forskningsfrågan: *Vilka diskussioner och redaktionella policyer behöver sportjournalister förhålla sig till i sin bevakning av fotbolls-VM?*

6.2.1 Kvalitativt material och urval

De kvalitativa intervjuerna kommer vara fyra till antalet och bestå av yrkespersoner från de fyra medier vi valt att göra innehållsanalys på. Undersökningen kräver att de valda journalisterna har bevakat något eller båda av de senaste två världsmästerskapen i fotboll. Detta gör att de valda yrkespersonerna väljs utifrån ett icke-sannolikhetsurval.

Dessa bygger inte på någon slump utan är tydligt handplockade för att matcha den erfarenhet som situationen kräver (Johansson, Karlsson & Lundmark, 2025, s. 149). Samtliga deltagare informerades i förväg om studiens syfte, hur insamlat material skulle användas, samt att deltagandet var frivilligt. Samtycke inhämtades från samtliga deltagare i enlighet med GDPR:s krav på samtycke som rättslig grund. Intervjuerna är pseudonymiserade genom att namn och andra direkt identifierande uppgifter har ersatts med koder (Intervjuperson X). För att ytterligare minska risken för identifiering har uppgifter om vilken sportmedia deltagarna representerar, utelämnats. Det insamlade materialet har endast använts för det angivna forskningsändamålet och har hanterats på ett säkert sätt med begränsad åtkomst.

6.2.2 Kvalitativ metodkritik

Den kvalitativa delen av studien, som bygger på fyra semistrukturerade intervjuer, innebär vissa metodologiska begränsningar. Det begränsade urvalet gör att de kvalitativa resultaten inte är generaliserbara och att enskilda respondenters perspektiv får ett relativt stort genomslag.

Vidare präglas både datainsamlingen och analysen av subjektivitet, då intervjuer bygger på deltagarnas egna tolkningar samtidigt som forskaren tolkar deras svar. Intervjusituationen medför även en risk för intervjuareffekt, där frågornas formulering och följdfrågor kan påverka svaren. Användningen av en intervjuguide bidrar till struktur men kan samtidigt styra vilka teman som lyfts fram, vilket innebär att studien delvis kan spegla forskarens förförståelse. Dessutom finns en risk för social önskvärdhet i respondenternas svar. Slutligen innebär det begränsade antalet intervjuer att studien kan sakna bredd, då vissa perspektiv kan ha uteblivit. Detta innebär även att en pilotstudie, där frågor och variabler testas, inte kunde genomföras.

7. Resultat

Följande kapitel presenterar resultaten från studiens två undersökningsmetoder. Först redovisas resultaten från innehållsanalysen av 200 journalistiska artiklar. Detta presenteras delvis genom visualiseringar baserade på studiens kodning. Det första delkapitlet följs sedan av delkapitel två där resultaten från de semistrukturerade intervjuerna med sportjournalister presenteras.

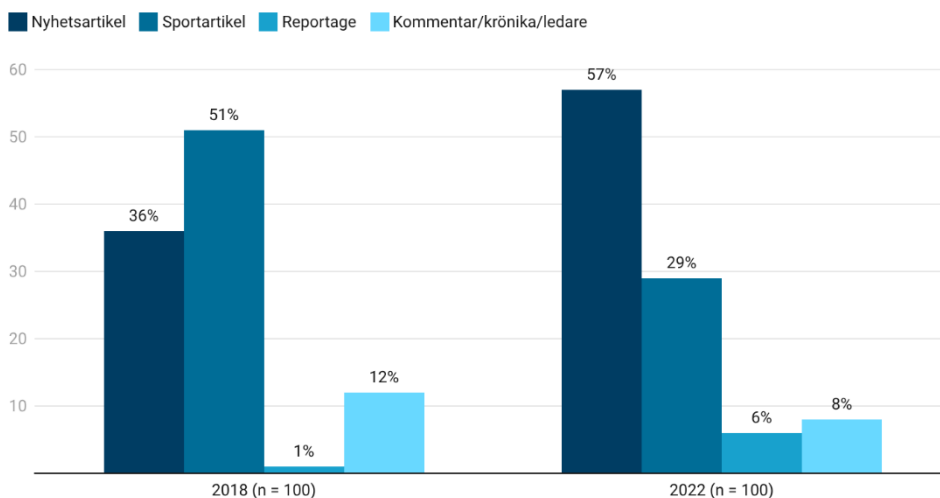
7.1 Kvantitativ innehållsanalys

Studiens innehållsanalys består av 200 artiklar från fotbolls-VM 2018 respektive 2022. Dessa artiklar är hämtade från fyra svenska sportmedier (Aftonbladet, Expressen, Dagens Nyheter och Fotbollskanalen) där varje media har 25 artiklar per mästerskap representerade i innehållsanalysen.

7.1.1 Artikelgenre

Andel artiklar per genre

Diagrammet visar andelen artiklar för respektive genre som publicerades i svensk sportjournalistisk media under fotbolls-VM 2018 och 2022.

n = 200

Grafik: Elias Johansson & Patrick Valdnersson • Skapad med Datawrapper

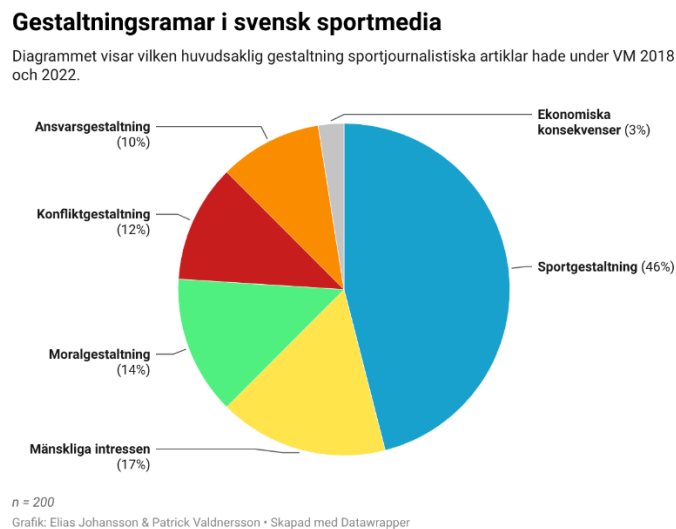
Figur 1

Figur 1 visar andelen av artiklar per genre som skrivits under fotbolls-VM i Ryssland 2018 respektive Qatar 2022. Genrerna figuren visar är *nyhetsartikel*, vilket kan handla om rapportering kring fotbolls-VM såsom politiska eller ekonomiska beslut som inte påverkar fotbollen i sig. Genren *sportartikel* fokuserar objektivt på den fotboll som spelas, utan några särskilda inspel om omvärldsfaktorer.

Det kan handla om analys efter spelad match eller intervju med spelare, ledare eller supportrar. I övrigt finns även genrerna *reportage* samt *kommentar/krönika/ledare*, där *reportage* kan handla om att artikeln följer med en lokalinvärdare och tar del av dennes tankar kring att mästerskapet spelas i deras hemland samtidigt som *kommentar/krönika/ledare* fokuserar på skribenten eller annan människas personliga tankar kring mästerskapet och händelser runtomkring.

Antalet *nyhetsartiklar* som skrevs under mästerskapen varierar sig enligt figur 1 stort. Under exempelvis artiklarna skrivna under mästerskapet i Ryssland, var enbart 36% av artiklarna *nyhetsartiklar* samtidigt som rena *sportartiklar* dominerade innehållet. Under mästerskapet i Qatar ser vi en motsatt trend, där *nyhetsartiklar* ligger på 57% samtidigt som rena *sportartiklar* enbart låg på 29%. Även här ser vi att det skiljer sig på antalet personliga texter mellan Qatar och Ryssland, där Ryssland ligger på 12% samtidigt som Qatar på 8%. Vidare ser vi även att antalet *reportage* skrevs i en högre utsträckning i Qatar jämför med Ryssland.

7.1.2 Gestaltungsramar – Båda mästerskapen

Figur 2

Figur 2 visar att de 200 artiklarna till 46 procent består av saklig sportrapportering. Detta handlar exempelvis om matchresultat, intervju med spelare eller sportrelaterade konflikter såsom domslut eller bråk mellan spelare under match. Artiklar om *mänskliga intressen* utgör i sin tur nästintill en femtedel av det totala antalet artiklar. Den huvudsakliga gestaltningen här handlar om en individ ur ett personligt perspektiv där känslor eller personliga upplevelser står i fokus. I studiens sportjournalistiska kontext kan det exempelvis röra sig om hur en spelares liv ser ut utanför fotbollen.

Gestaltning kring *moral*, *konflikt* respektive *ansvar* utgör mellan tio och 14 procent, medan gestaltning om *ekonomiska konsekvenser* förekommer i tre procent av artiklarna.

Figur 2 består av artiklar som gestaltar Ryssland, artiklar som gestaltar Qatar samt artiklar som skrevs under respektive mästerskap, men som inte gestaltar något av värdnationerna.

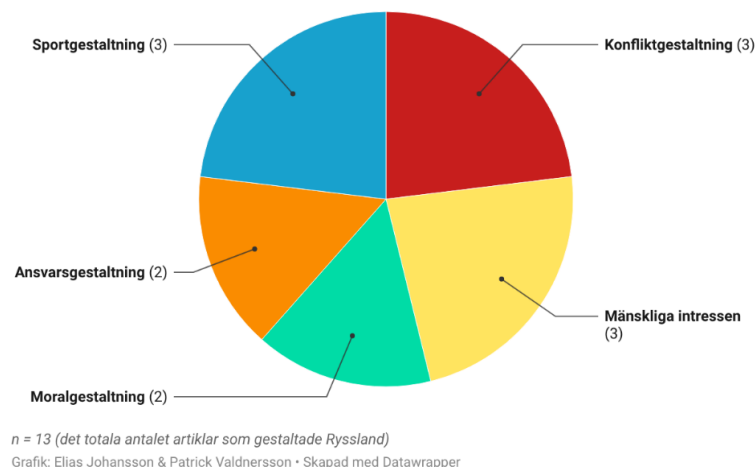
Figur 3 visar gestaltningen av *Ryssland* (n = 13) medan figur 4 visar gestaltningen av *Qatar* (n = 47). De artiklar som varken gestaltar Ryssland eller Qatar är n = 140 och visualiseras inte i ett diagram. Dessa artiklar kan exempelvis handla om att Belgien vann mot Japan i VM 2018 (Landén, 2021) eller en artikel om hur dåligt Tyskland presterade i VM 2022 (Strandman, 2022a).

En artikel placeras i, exempelvis, *Ryssland* om artikelns huvudsakliga diskussion och fokus är om Ryssland. Det räcker alltså inte att en artikel skrevs under 2018 års mästerskap i Ryssland, för att artikeln ska kategoriseras som *Ryssland*. Som exempel kommer en artikel som består av en intervju med en engelsk spelare under fotbolls-VM 2018 inte kategoriseras som *Ryssland*, då artikeln i fråga inte gestaltar Ryssland som nation.

7.1.3 Gestaltning av värdlandet Ryssland (2018)

Gestaltningssramar - Ryssland

Figuren visar vilken huvudsaklig gestaltning värdnationen för fotbolls-VM 2018 hade i sportjournalistiska artiklar.

Figur 3

Ryssland gestaltades i 13 av 200 artiklar. *Konflikt*-, *sportgestaltning* samt gestaltning för *mänskliga intressen* utgör tre artiklar var av det totala antalet artiklar som handlar om Ryssland i figur 3.

Konfliktgestaltning handlar exempelvis om när kroatiska spelare och ledare tillägnade Ukraina sin seger mot Ryssland i VM 2018. ”Det här är en seger för Ukraina”, sa Ognjen Vukojević efter matchen (Rosén, 2018). Mänskliga intressen kopplat till Ryssland var bland annat när artisten Kamferdrops i en musikvideo tog avstånd från och riktade kritik mot hur Vladimir Putin och Ryssland förhåller sig till HBTQ+ (Elmervik, 2018).

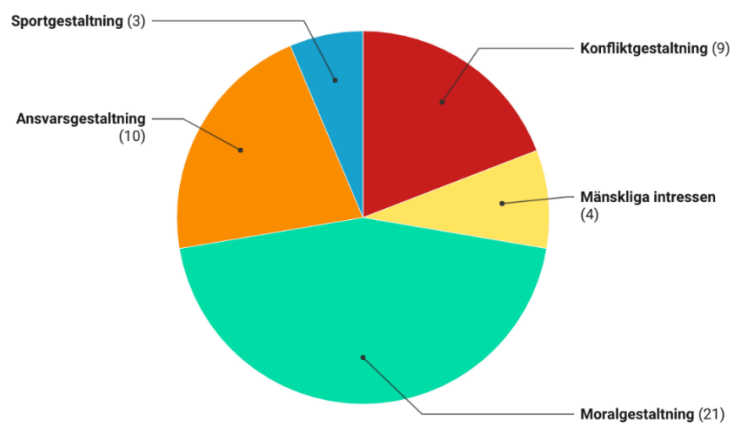
Ryssland gestaltas utifrån *moral* och *ansvar* i två artiklar var. Moralgestaltning syns i en ledarartikel om tafsande män under VM i Ryssland 2018:

Framför allt måste säkerheten på området börja fungera... säkerheten måste vara sådan att människor – oavsett kön – kan fira sitt lags framgångar utan hotet om våld och övergrepp. Så att kvinnor kan göra sitt jävla jobb utan att få en främlings händer på kroppen (Ericson, 2019).

7.1.4 Gestaltning av värdlandet Qatar (2022)

Gestaltningssramar - Qatar

Figuren visar vilken huvudsaklig gestaltning värdnationen för fotbolls-VM 2022 hade i sportjournalistiska artiklar.

n = 47 (det totala antalet artiklar som gestaltade Qatar)

Grafik: Elias Johansson & Patrick Valdnersson • Skapad med Datawrapper

Figur 4

Något fler artiklar har Qatar som sin huvudgestaltning (47 av 200) och figur 4 visar att nästan hälften utgörs av *moralgestaltning*. Dessa artiklar berör att en politiker hyllar Qatar samtidigt som landet kopplas till en korruptionsskandal i Europaparlamentet (Ögren, 2022), att en terrordömd sångare hyllar Qatar i en låt (Hamadé, 2022) eller att den dåvarande ordföranden i Svenska fotbollsförbundet, Karl-Erik Nilsson, kritiserar Fifa-presidentens kontroversiella tal inför VM 2022, samtidigt som man stödjer presidenten till omval i mars 2023 (Lukins, Johansson & Lindkvist, 2022).

Ansvarsgestaltning utgör tio av de 47 artiklar som gestaltar Qatar. Ett exempel på en ansvarsutkrävande artikel är när den tyska förbundsbasen Bernd Neuendorf kritiserar Qatar för hur de behandlar sina gästarbetare och presenterar en stiftelse där de tyska landslagsspelarna går in med ungefär en miljon euro till en SOS-barnby i Nepal.

Det kan vara effektivt att göra något där människor utsätts för fattigdom och ”migrationstryck”...

...vi pratar inte politik när vi pratar ”mänskliga rättigheter för alla”, säger Neuendorf enligt Bild (Edwinsson, 2022a).

Figur 4 visar att nio av de artiklar som gestaltar Qatar handlar om *konfliktgestaltning*. En av de konflikter som gestaltas är den mellan sju fotbollsförbund och Fifa angående den regnbågsfärgade kaptensbindeln med texten ”One Love”.

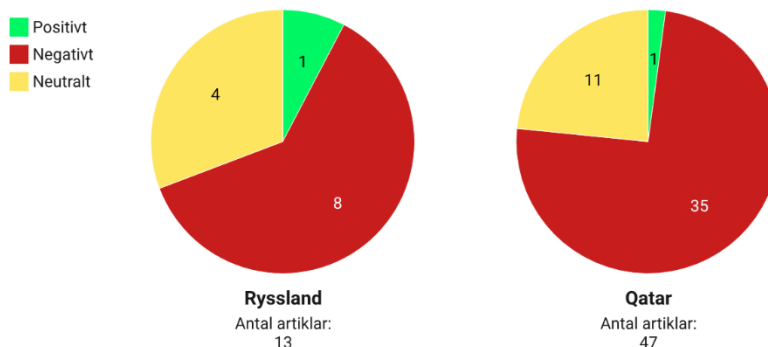
”Fifa har varit väldigt tydligt om att man kommer införa sportsliga sanktioner om våra kaptener bär armbandet på planen”, skriver de aktuella förbunden i ett gemensamt uttalande.

”Vi är väldigt frustrerade över Fifabeslutet som vi anser sakna motstycke. Vi skrev till Fifa i september och informerade dem om vår önskan att bära armbandet för att stödja inkludering i fotbollen, men fick inget svar.” (Bråstedt och Tengblad, 2022).

7.1.5 Tonalitet mot värdnationerna

Tonalitet mot värdnation

Diagrammen visar vilken tonalitet artiklar i svensk sportjournalistisk media har mot värdnationerna för fotbolls-VM 2018 respektive 2022

n = 60 (resterande 140 artiklar gestaltade varken Ryssland eller Qatar)
Grafik: Elias Johansson & Patrick Valdnersson • Skapad med Datawrapper

Figur 5

Figur 5 visar att tonaliteten i sportjournalistiska artiklar är generellt sett negativ när det tydligt skrivs om Ryssland eller Qatar. Åtta av 13 (62 procent) artiklar om Ryssland har en negativ tonalitet gentemot landet, medan 35 av 47 artiklar (74 procent) har en negativ tonalitet mot Qatar. En artikel per land har en positiv attityd mot värdnationen, där det för artikeln om Ryssland handlar om svenska supportrar som firar midsommar i den ryska staden Sotji (Wulcan & Bratell, 2021).

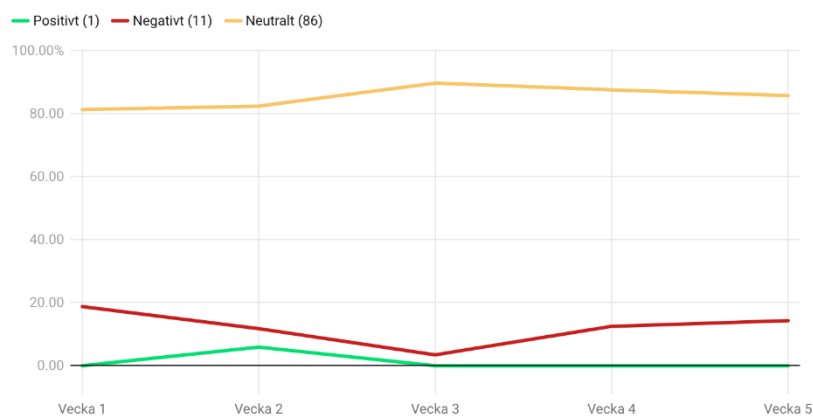
De artiklarna med neutral tonalitet gentemot Ryssland och Qatar var fyra respektive elva till antalet. Aftonbladets artikel om att artisten Robbie Williams och den brasilianske före detta fotbollsspelaren Ronaldo skulle inviga VM 2018 skrevs utan värdering (TT, 2018).

En neutral artikel om Qatar handlar om hur landet använde sig av fejkade supportrar för att bygga stämning under mästerskapet (Pinheiro Diamant, 2023). Skribenten skriver sakligt om händelsen utan vare sig positiv eller negativ tonalitet kring det.

7.1.6 Attityd under VM 2018

Attityd under VM i Ryssland 2018

Diagrammet visar vilken attityd svensk sportjournalistisk media hade under fotbolls-VM i Ryssland 2018, under de fem veckor som mästerskapet pågick. Linjerna representerar vilken procentuell andel respektive kategori hade i artiklarna som skrevs under VM 2018.

n = 98, antalet artiklar per kategori syns i parentes
 Chart: Elias Johansson & Patrick Valdnersonn • Created with Datawrapper

Figur 6

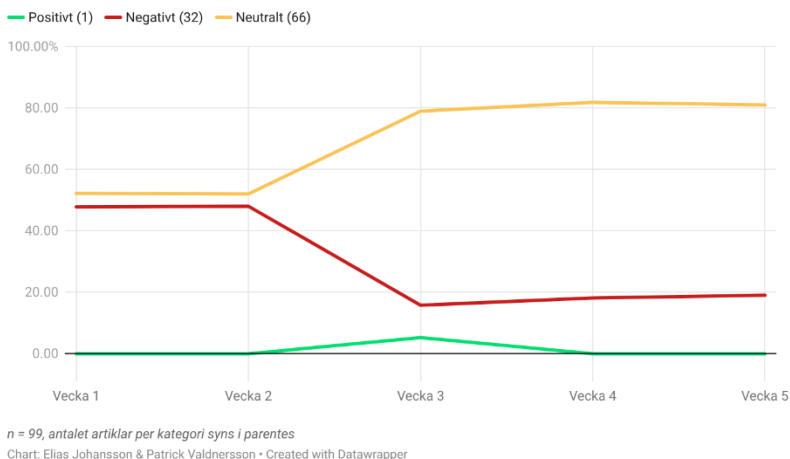
Figur 6 visar vilken generell attityd de sportjournalistiska artiklarna hade över de fem veckor som fotbolls-VM 2018 i Ryssland spelades. Den horisontella axeln representerar de fem veckor som mästerskapet pågick och den vertikala axeln andelen artiklar som skrevs utifrån respektive attityd.

Över de fem veckorna skrevs 86 artiklar med en neutral attityd gentemot elva artiklar med en negativ respektive en artikel med en positiv attityd. Figur 6 visar att artiklarna inte skiftade något särskilt i attityd under mästerskapets fem veckor.

7.1.7 Attityd under VM 2022

Attityd under VM i Qatar 2022

Diagrammet visar vilken attityd svensk sportjournalistisk media hade under fotbolls-VM i Qatar 2022, under de fem veckor som mästerskapet pågick. Linjerna representerar vilken procentuell andel respektive kategori hade i artiklarna som skrevs under VM 2022.

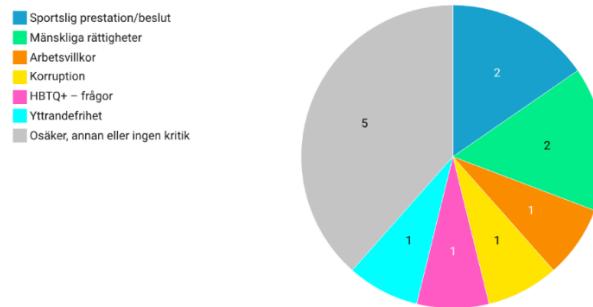
Figur 7

Hur attityden mot VM i Qatar 2022 såg ut för respektive av mästerskapets fem veckor visas i figur 7. Under mästerskapets två första veckor var det ungefär en lika stor andel artiklar som framställde Qatar negativt, som neutralt. Till den tredje veckan på mästerskapet minskade andelen negativa artiklar samtidigt som de neutrala såg en ökning. Under vecka tre publicerades även den enda artikeln som gestaltade Qatar som något positivt.

7.1.8 Kritik mot Ryssland 2018

Typ av kritik mot Ryssland 2018

Diagrammet visar vilken typ av kritik som huvudsakligen lyfts fram i de sportjournalistiska artiklarna som fokuserar på Ryssland 2018.

n = 13 (resterande 187 artiklar gestaltade antingen Qatar eller ingen av de två värdnationerna)
Grafik: Elias Johansson & Patrick Valdnersson • Skapad med Datawrapper

Figur 8

Figur 8 visar på vilken sorts kritik som förekommer i artiklar där diskussionen berör Ryssland som värdland. Fem av 13 artiklar som gestaltar Ryssland är antingen inte kritiska mot landet eller så är kritiken svår att kategorisera. En av dessa är en dagbok om Sveriges uppladdning inför och deras vistelse i Ryssland (Edwinsson, 2018). Det finns två artiklar var som gestaltar Ryssland och har *sportslig prestation/beslut* och *mänskliga rättigheter* som sin huvudsakliga kritik, medan *arbetsvillkor*, *korruption*, *HBTQ+* samt *yttrandefrihet* förekommer en gång var i artiklar med fokus på Ryssland. Laurén (2018) skriver om rysk korruption. Artikelnen innehåller indirekta inslag av korruption, främst genom beskrivningar av statligt organiserad dopning, omfattande och ifrågasatta investeringar i OS i Sochi samt den politiska närheten till sport:

Ett problem för den ryska trovärdigheten är Vitalij Mutko. Han var idrottsminister under OS i Sochi och stod i spetsen för det systematiska fusk som Wada hade avslöjat. Internationella olympiska kommittén har stängt av Mutko från alla OS på livstid, men trots detta utsågs Mutko till ordförande för organisationskommittén för fotbolls-VM, skriver Laurén (2018) och fortsätter:

Den ryska statsledningen har hela tiden haft nära kontakter till Fifas högsta ledning. Putin och före detta Fifa-ordföranden Sepp Blatter är nära vänner och på öppningsmatchen mellan Ryssland och Saudiarabien satt Putin, Fifas nuvarande ordförande Gianni Infantino och den saudiske kronprinsen Muhammad bin Salman som såta vänner sida vid sida på hedersläktaren.

7.1.9 Kritik mot Qatar 2022

Typ av kritik mot Qatar 2022

Diagrammet visar vilken typ av kritik som huvudsakligen lyfts fram i de sportjournalistiska artiklarna som fokuserar på Qatar 2022.

n = 47 (resterande 153 artiklar gestaltade antingen Ryssland eller ingen av de två värdnationerna)
Grafik: Elias Johansson & Patrick Valdnérsson • Skapad med Datawrapper

Figur 9

Figur 9 visar vilken typ av kritik som riktades mot Qatar i artiklarna. Flest artiklar (11) skrevs det om *mänskliga rättigheter* kopplat till Qatar. Exempel på en sådan är när den centerpartistiska europaparlamentarikern Abir Al-Sahlani går till attack mot Fifa-presidenten Gianni Infantinos tal där han välkomnade världen till Qatar i början av VM 2022:

– Han påstår att han förstår vad rasism är för att han själv blev mobbad när han var liten, på grund av att han var rödhårig. Om någonting är rasism så är det att inte skydda dessa fattiga asiatiska migrantarbetares rättigheter. Det är där rasismen finns. Inte i att vi säger att Qatar inte har fullföljt sina åtaganden, inte när vi säger att Qatar inte respekterar mänskliga rättigheter, inte när vi säger att hans organisation är korrupt. Det är inte rasism, det är fakta. Men det är tydligen inte rasism för den här infantila gubbjäveln. Ursäkta ordvalet... men jag blir så arg (Tengblad, 2022).

Tätt följt bakom artiklar om *mänskliga rättigheter* finns artiklar om *sportswashing* (9), *HBTQ+* (8) och *osäker, annan eller ingen kritik* (8). Sportswashing syns bland annat i Strandmans (2022b) artikel om att den argentinska storstjärnan Lionel Messi representerar Argentinas landslag, Qatar (i form av sin arbetsgivare) samt som företrädare för Saudiarabien. HBTQ+ – frågan lyfts exempelvis i Edwinsson (2022), där det förklaras att VM-fans får bära regnbågsfärgade kläder och objekt efter att de tidigare under mästerskapet blivit konfiskerade.

7.2 Kvalitativ intervjustudie

Studiens kvalitativa undersökning består av semistrukturerade intervjuer med fyra sportjournalister som har erfarenhet från fotbolls-VM 2018 och/eller 2022 samt att de i någon utsträckning kommer bevaka fotbolls-VM 2026. Svaren presenteras utefter identifierade teman på ämnet sportjournalistik i globala kriser och kontroversiella värdländer.

7.2.1 Sportjournalistikens roll (i förändring?)

Intervjuperson 2, menar på att ingen som är på plats under mästerskap, vare sig det gäller ledare, spelare eller journalist, är blind för som försiggår i värdnationen. Ett exempel som tas upp är fotbolls-VM i Argentina 1978, där intervjupersonen menar på att samtliga spelare och ledare var väl pålästa om vad som försiggick i landet, samtidigt som den svenska landslagstruppen upplevde det som härligt med ”ordning och reda” på de argentinska gatorna. Intervjupersonen menar även på att det till viss del handlar om vad som ligger i publikens intresse att läsa om, där det visar sig att det kritiska ofta blir mest läst i början av ett mästerskap medan det sportsliga resultatet tar över helt ju längre mästerskapet pågår.

IP3 menar att det är rimligt att sportjournalistikens fokus skiftar från att rapportera om omvärldsfaktorer till ren sportbevakning allt eftersom mästerskapen fortlöper:

Sporten i sig är ju så oerhört stark att det faller sig naturligt att man låter den ta över alltmer – speciellt när mästerskapet kommer in i sina mest avgörande stunder. Jag tycker inte nödvändigtvis att det är fel men det är ju också det som gör sporten till ett så kraftfullt politiskt verktyg. När allting ska avgöras så bryr man sig ju i slutändan bara om sporten och då pratar jag inte bara ur en journalistisk synvinkel utan även utifrån publiken, läsare och tittare (IP3).

IP1 menar att den svenska sportjournalistiken utvecklats mycket de senaste åren, i och med utvecklingen av fotbollen:

Att kunna begripliggöra vad som händer och contextualisera för läsare vad som händer så behöver man ha en förståelse för både politiska och ekonomiska motiv och sakförhållanden hela tiden. Och det är en nyttig trend (IP1).

IP1 menar på att det är mer aktuellt än någonsin då ekonomiska och politiska krafter är mer intresserade av fotbollen idag än vad de någonsin tidigare har varit.

Samtidigt är intervjuperson 3 inne på samma spår, då personen menar på att det fanns en distinkt skillnad i hur diskussionerna fördes på redaktionen inför exempelvis fotbolls-VM i Ryssland 2018 och 2022 i Qatar, i takt med att rollen som sportjournalist förändrats.

IP3 menar på att sportjournalistiken gått från att huvudsakligen fokusera på matchreferat och bevakning av sportslig prestation till att inkludera frågor om politik och ekonomi. Vidare lyfter även IP3 fram att förändringarna i medielandskapet är en annan faktor till att sportjournalistikens roll har utvecklats. IP3 menar att i och med framväxten av podcasts, sociala medier och andra forum eller supporterdrivna plattformar har bidragit till att sportjournalistiken i högre grad behövt omdefiniera sin roll till att lägga mer arbetskraft på att granska, belysa och problematisera frågor runt idrotten.

7.2.2 Redaktionella policys, utrymme för kritik samt journalistiska begränsningar

Intervjuperson 2 lyfte fram att det redaktionsvis inte fanns några riktiga policys eller riktlinjer reportrarna skulle förhålla sig till vad gäller innehåll till tidningen, utan att fokuset mer handlade om säkerhetsfrågor för en journalist – vilket flera av intervjupersonerna var överens om. IP2 lyfte fram vikten av att alltid göra en avvägning innan man publicerar texter, då det är viktigt att avgöra vilka ämnen som fått mer eller mindre utrymme på tidningens dagordning.

Ingen av intervjupersonerna kunde på rak arm säga om det fanns riktlinjer eller policys journalisterna kunde förhålla sig, även fast journalisterna inte var helt säkra på det. Samtidigt nämner ingen av intervjupersonerna någonting om att det är saker journalisterna vill ha eller behöver. IP2 menade exempelvis på att personen i sin friare roll på redaktionen hade ett större utrymme att få skriva och publicera vad IP2 ville, oavsett om det gäller artiklar som tar upp kritiska ämnen och frågor eller ren sportbevakning. Intervjupersonen menade på att under tiden personen befann sig på plats under VM, ville hen skildra annat än just de kritiska frågorna, då de redan blivit skildrade i svensk media. IP2 svarar att hen bestämde sig för att även skildra den folkfest som fanns under mästerskapet samt att försöka hitta andra nya vinklar så som en artikel personen refererar till, som handlade om ett vattenreningsverk som ansågs vara en miljötjuv.

Vidare menar IP3 på samma sak i frågan om vilka riktlinjer eller policys hen behövde förhålla sig till. IP3 förklarar att det fanns alla möjligheter till att ge utrymme till att skriva artiklar som behandlar kritiska frågor. Intervjupersonen menade på att hen hade ett ”fritt spelutrymme” för att göra det, samt att personen aldrig upplevt sig själv blivit begränsad i vad hen velat skriva. Däremot lyfter IP3 tydligt fram att det alltid framgår en dialog med redaktörer innan en text publiceras, samt att det alltid finns någon att ”bolla idéer” med.

Intervjuperson 1 var inne på samma spår då personen har följt och rapporterat om båda mästerskapen. IP1 menade på att det fördes ständiga och stora diskussioner inför både fotbolls-VM i Ryssland samt Qatar, men att det då handlade om hur man beskriver situationen och förklarar problem på ett sätt som är bäst för publiken. IP1 lyfte fram att situationen i båda värdnationerna skiljde sig, samt att det i Qatar lades stort fokus på just migrantarbetares arbetsvillkor samt bristen på mänskliga rättigheter som fanns i landet.

I Ryssland menade IP1 att det mer handlade om att VM arrangerades i en diktatur där själva turneringen och mästerskapet blev ett politiskt instrument för landets politiska ledning samt att en stor del av diskussionen var kring HBTQ+. IP1 menade på att det redaktionsvis diskuterades hur detta skulle skildras på ett sätt som blir bra för en läsare samt hur man ska ha en balans i rapporteringen om det sportsliga kontra samhällsfrågorna som kan uppstå. Där IP1 även menar det inför mästerskapet i Qatar fanns diskussioner mer präglade av denna diskussion än innan Ryssland. Slutligen lyfter även intervjupersonen fram att även hen fick fullt utrymme att rapportera om och skriva artiklar med innehåll om kritiska ämnen.

Intervjuperson 4 tar upp och diskuterar ämnet om avgränsningen mellan att göra sportslig rapportering och rapportering om samhällsfrågorna som kan uppstå, och menar att:

Båda delarna är en central del av att bevaka sport och fotboll idag, det går inte att bevaka fotboll utan att också bevaka allt det som är runt omkring och det går inte heller att bara bevaka de [samhälleliga] bitarna heller för en redaktion som vår, i och med att vi är en sportredaktion (IP4).

Intervjupersonen menar på att det exempelvis är enklare för en tidning som Dagens ETC att enbart bevaka samhällsrelaterade frågor, då det inte är en ren sporttidning.

7.2.3 Sport och politik

Samtliga intervjupersoner betonar och är överens om att sport och politik hör ihop sedan lång tid tillbaka. Särskilt menar IP3 att: ”de är kanske bästa vänner, sedan för alltid, men låtsats som att de inte är kompisar” (IP3). IP3 hänvisar sitt svar till OS 1936 som arrangerades i Berlin under Adolf Hitler, och som fungerade som propaganda för Nazityskland.

Vidare nämner IP1 även fotbolls-VM 1934 i Italien under Mussolini som även det ska ha varit starkt politiserat. Vidare utvecklar IP1 sitt resonemang med att säga att ”relationen mellan sport och politik kanske inte har förändrats över tiden, utan att människor har blivit mer medvetna om relationen på senare tid” (IP1).

Liknande resonemang har IP2 som i stället riktar exemplet till Sverige. Intervjupersonen menar på att samma form av sammanknytning mellan sport och politik sker i Sveriges kommuner: ”Det är ju bara titta på många mindre orter i Sverige och se vilket starkt sammanhang som finns mellan ortens styre, näringsliv och lokala laget som behöver ortens politiska stöd” (IP2).

Vidare lyfter IP2 upp exemplet med finansmannen Christer Gardell som erbjöd svensk tennis 100 miljoner kronor över fem år, i syfte att rädda svensk tennis – om Gardell personligen får välja styrelse till förbundet. Avslutningsvis vill intervjupersonen understryka att det däremot finns en skillnad i detta exempel:

Jag har alltid hävdad att han ju i alla fall gör det öppet. I många år har ju idrotten liksom pumpats in pengar men personerna som gjort det gör det inte lika öppet med sina krav (IP2).

7.2.4 Framtida kontexter och utmaningar

Inför diskussionen om fotbolls-VM 2026 i USA, Mexiko och Kanada, lyfter IP2 fram skillnaderna som fanns på kritikens utrymme mellan VM 2018 och VM 2022. IP2 menar att trots att Ryssland anfallit Krimhalvön låg inte kritiken där utan mot hbtq-frågorna.

Kritiken mot värdlandet 2018 var inte lika stort som mot Qatar 2022 då IP2 menar på att det även fanns svenska spelare som till vardags spelare i Ryssland samt att den situationen kunde skapa problem för de svenska spelarna. IP2 lyfter fram att Sverige inte deltog i fotbolls-VM 2022 samt att det kan vara en av orsakerna till att kritiken inte var lika stor mot Ryssland. IP4 tar i sin tur upp Norge som ett exempel på frågan om kritiken hade sett annorlunda ut om Sverige deltagit, då kritiken från Norska förbundet och norsk media var enorm inför och under VM 2022 i Qatar när landet inte deltog i mästerskapet - samtidigt som det varit knäpptyst från Norge inför fotbolls-VM i USA (där Norge ska delta). IP2 menar på att i sin friare roll när det kommer till att rapportera om och exempelvis skriva personliga texter om mästerskapet, så kommer intervjupersonens personliga känslor vara blandade. IP2 menar på att hen tidigare uppskattat att resa till USA på semester, men att längtan för sådant inte längre finns med tanke på politiken som numera drivs i landet. Slutligen lyfter IP2 fram att landet trots allt har en folkvald president, samt att USA historiskt sett har startat krig med andra länder, oavsett vem som varit president, och att det i det stora hela inte är någonting nytt för landet i sig.

IP1 menar på att kärnfrågan framöver och inför fotbolls-VM 2026 inte kommer handla om man gillar Donald Trump eller inte, utan mer om fotbollen och att Fifa lånar ut sitt rykte och sin trovärdighet, som redan innan är ifrågasatt. IP1 lyfter att det inte handlar om Trump i sig, utan att ”det handlar lika mycket om rimligheten eller orimligheten i att Fifa väljer sida med den politiska aktörer på det sätt som de har gjort” (IP1).

IP4 menar på att mönstret kring att det generellt sätt skrivs mer kritiska artiklar inför eller i början av ett mästerskap kommer följa samma linje inför VM 2026. IP4 svarar att politiska konflikter, så som mellan Iran och USA samt Mexiko och Kanada kontra USA kommer vara några av ämnena som kommer diskuteras. IP4 lyfter även fram att det är mellanvalsår i USA och att det kommer finnas en tydlig politisk närvaro under mästerskapet.

Samtidigt menar IP4 att diskussionerna inför kommande mästerskap jämfört med tidigare kommer att vara densamma, med skillnaden att tidningen har en korrespondent i USA, men inte hade det under exempelvis VM i Qatar 2022. IP4 menar på att korrespondenten under hela mästerskapet kommer följa frågor om ICE samt vad som sker kring Irans landslag i och med konflikten med USA, samt att hen personligen kommer ha mer fokus på själva fotbollen i sig då Sverige är med och deltar under kommande mästerskap.

8. Analys

Detta kapitel analyserar det empiriska materialet med utgångspunkt i studiens tre frågeställningar om kritikens utrymme, framställning av värdländer samt de journalistiska villkor som präglar bevakningen av fotbolls-VM i kontroversiella värdländer. Analysen tar hjälp av *dagordningsteorin*, *gestaltningsteorin*, *metajournalistisk diskurs* samt tidigare forskning för att bättre förstå det insamlade materialet.

8.1 Kritikens plats i sportjournalistik

Resultatet från innehållsanalysen visar på en viss skillnad av vilken typ av artiklar som skrevs under VM 2018 respektive VM 2022. Under VM i Ryssland handlade 51 procent av artiklarna om sport, medan 36 procent utgjordes av nyheter bortom spelet på fotbollsplanen. För VM i Qatar fyra år senare är förhållandet tvärtom. 29 procent av artiklarna under 2022 års mästerskap utgörs av sport, medan 57 procent handlar om nyheter. Från ett världsmästerskap till ett annat har andelen sportartiklar sjunkit med 22 procent samtidigt som andelen nyhetsartiklar har ökat med 21 procent. Att andelen nyhetsartiklar tog mer plats under fotbolls-VM 2022 innebär inte nödvändigtvis att det var en större kritisk diskussion om Qatar än om Ryssland, men det innebär att de kritiska samhällsdiskussionerna fick ett större utrymme på den sportjournalistiska dagordningen. Vilket går i hand med diskussionen kring att samhällsfrågor inom fotbollen både har blivit viktigare i sig och att publiken efterfrågar dem (Broussard, 2020; Forde & Wilson, 2017; Frandsen, 2024).

Studiens intervjupersoner betonar vikten av att belysa vilka samhällsproblem som finns runt fotbollen och att det inte går att blunda för de samhällsproblem som finns där fotbollen spelas. Sportjournalisterna menar dock att sportjournalistiken i sig möjligen inte har förändrats, utan att det snarare handlar om att publiken numer efterfrågar en annan typ av journalistik. Detta kan förstås genom Frandsen (2024) som beskriver att sportjournalistik historiskt sett har präglats av goda relationer och att den fungerade som en förlängning av sporten den bevakar, men att yrkesrollen har förändrats över tid. Detta då publiken kräver sportjournalistik som rapporterar om kringliggande faktorer såsom ekonomi och politik. Hornmoen & Graver Knudsen (2024) beskriver att rollen som sportjournalist är komplex. Detta då yrkesutövarna behöver balansera mellan saklig rapportering av sporten och rapportering om omvärldsfaktorer.

För världsmästerskapen i fotboll 2018 respektive 2022 gestaltade 46 procent av de skrivna artiklarna *sport*, medan resterande 54 procent gestaltade *mänskliga intressen, moral, konflikt, ansvar* samt *ekonomi*. Sporten tog med andra ord mindre plats än vad ”nyhetsjournalistiken” gjorde och detta kan delvis förstås genom dagordningsteorin som menar att medierna genom sina prioriteringar påverkar vilka frågor och perspektiv som publiken uppfattar som viktiga. Genom att i större utsträckning lyfta fram mänskliga intressen, moraliska frågor, konflikter, ansvarsutkrävning och ekonomi kring världsmästerskapen bidrog medierna inte enbart till att rapportera om det sportsliga innehållet, utan också till att rikta uppmärksamheten mot de samhälleliga och kontroversiella aspekter som omgav turneringarna. Resultatet tyder därmed på att medierna ansåg dessa frågor vara särskilt betydelsefulla för publikens förståelse av mästerskapen, vilket överensstämmer med dagordningsteorins grundantagande att medierna påverkar vilka frågor som hamnar högt på allmänhetens dagordning. De intervjuade sportjournalisterna menade på att publiken efterfrågar en mer samhällsinriktad sportjournalistik, men det kan också röra sig om att redaktionerna lyfter vikten av att rapportera om mer än bara sporten i sig och att de således prioriterar samhällsfrågor på den sportjournalistiska dagordningen högre. En intervjuperson menade på att de ekonomiska och politiska krafterna är mer involverade i sporten nu än vad de varit tidigare samtidigt som en annan intervjuperson pekade på framväxten av bland annat podcasts och sociala medier. Intervjupersonen resonerar att denna typ av alternativa plattformar har tvingat sportjournalistiken att omdefiniera sin roll och fokusera mer på att granska, belysa och problematisera händelser runt fotbollen.

8.2 Konstruktionen av värdländerna

Studien har tagit inspiration från de gestaltungsramar Semetko & Valkenburg (2000) diskuterar och med hjälp av dem har ett resultat inhämtats som visar på att en större andel nyhetsartiklar år 2022 gentemot 2018 medför en förändring i hur mästerskapen gestaltades.

Figur 5 visar att cirka 62 procent (8 av 13) av de artiklar som gestaltar Ryssland har en negativ attityd, medan andelen artiklar som gestaltar Qatar till cirka 75 procent (35 av 47) har en negativ attityd. Detta ger en ökning på 13 procentenheter i andelen artiklar som har negativ attityd gentemot Qatar kontra Ryssland. IP2 tror att en anledning till att kritiken och attityden under VM i Ryssland 2018 inte var lika stor torde bero på att Sverige deltog i mästerskapet och att en handfull av de svenska spelarna till vardags tillhörde ryska klubbtag och att eventuell kritik mot Ryssland skulle komma att drabba dem negativt.

Av studiens 200 innehållsanalyserade artiklar gestaltade 13 av dem på något vis Ryssland, medan 47 av 200 artiklar gestaltade Qatar. Studiens gestaltningsramar har i figur 3 (Gestaltningsramar – Ryssland 2018) en relativt jämn fördelning mellan sig, medan figur 4 (Gestaltningsramar – Qatar 2022) visar på att artiklar som gestaltar moral står för ungefär 45 procent av det totala antalet artiklar som gestaltar Qatar. Det är med andra ord inte bara fler *nyhetsartiklar* om Qatar, utan artiklarna är även i större utsträckning än under mästerskapet i Ryssland gestaltade på ett sätt som inte har fokus på att rapportera om den faktiska fotbollen som spelas på fotbollsplanen.

Den kritik som lyftes under VM i Ryssland 2018 var inte lika tydlig. Enligt figur 8 var fem av 13 artiklar som gestaltade Ryssland skrivna med *osäker, annan eller ingen kritik*. Där kritiska artiklar om *sportlig prestation/beslut* samt *mänskliga rättigheter* kopplat till Ryssland följer på två artiklar var. För VM i Qatar 2022 hade 8 av 47 artiklar *osäker, annan eller ingen kritik* (figur 9). Procentuellt sett är det en minskning från cirka 62 procent (2018) till 17 procent (2022) när det kommer till andelen artiklar med *osäker, annan eller ingen kritik* mot respektive värdland.

En av 13 artiklar som gestaltade Ryssland handlade om *HBTQ+* (figur 8) och samma ämne var huvudsaklig i åtta av 47 artiklar om Qatar (figur 9). Frågan fick ett större utrymme på dagordningen i mästerskapet 2022 trots att IP1 menar på att diskussionen kring VM i Ryssland delvis präglades av just den frågan. 2022 års mästerskap präglades, förutom frågor om *HBTQ+*, av *mänskliga rättigheter* och *sportswashing*, vilket även IP1 understryker. Sportswashing utgör ingen artikel av de som gestaltar Ryssland, men IP3 menar på att fenomenet inte är något nytt. Hen pekar på OS 1936 i Berlin, som fungerade som nazistpropaganda för Adolf Hitler samtidigt som etnologen Herd (Trygg, 2022) lyfter exempel från fotbolls-VM 1934 som Italiens fascistiske ledare Benito Mussolini nyttjade som ett sätt att stärka landets legitimitet. Herd menar dock att begreppet *sportswashing* blivit vanligare på senare år. Gerschewski et al. (2024) förklarar att Qatar-VM av en del sågs som något historiskt, då det var det första fotbolls-VM som spelades i Mellanöstern, men att det i Sverige präglades av frågor om demokrati, mänskliga rättigheter och migrantarbetares villkor.

Flera av intervjupersonerna resonerar kring hur bevakningen av framtida mästerskap kan komma att skilja sig från rapporteringen i Qatar, särskilt när det kommer till bevakningen av fotbolls-VM i USA, Kanada och Mexiko. I intervjuerna framkommer en uppfattning om att journalistiken kommer att präglas av andra typer av konflikter och frågeställningar, samt att fokus inte kommer riktas lika tydligt mot ett auktoritärt styre.

IP1 menar även på att kärnfrågan under mästerskapet exempelvis inte kommer vara om Donald Trump eller hans politik, utan att det i stället kommer handla om Fifa och sättet de tydligt tar en politisk sida. Detta ligger även i linje med McCloskey et al. (2026) vars undersökning visar att Fifa och värdländerna under VM 2026 försökt att integrera frågor om mänskliga rättigheter, pressfrihet och jämlikhet tydligare i planeringen av mästerskapet.

Vidare ligger ett annat svar av intervjupersonerna i linje med forskningen, där IP3 menar på att diskursen inför och under kommande VM kommer bli kritisk då det är mer politiskt laddat med tanke på Trump och den politik han drivit under sin andra mandatperiod - samtidigt som Fifa står nära den amerikanska presidenten och tagit en tydlig politisk sida. I relation till detta menar McCloskey et al. (2026) på att Fifas arbete med nya riktlinjer och uttalade ambitioner kring mänskliga rättigheter främst riskerar bli något symboliskt. Vilket även kan kopplas till flera intervjusvar där intervjupersonerna menar på att kommande mästerskap kan bli det mest politiskt laddade hittills.

Analysen visar på en förskjutning i hur journalistiken legitimerar sin roll. Under VM i Qatar visar resultatet att den kritiska diskursen till mestadels bestod av frågor kring mänskliga rättigheter och sportwashing (figur 9), medan intervjupersonerna menar på att VM 2026 och bevakningen av mästerskapet kan komma att präglas av förhandlingar kring hur stor del av utrymmet på dagordningen den kritiska diskussionen får, och hur den ska gestaltas, i jämförelse med ren sportbevakning. Här går det även att koppla till tidigare forskning om metajournalistisk diskurs, där journalister genom sin rapportering inte bara beskriver verkligheten utan även diskuterar och förhandlar sin egen professionella roll (Frandsen 2024).

8.3 Journalistiska ideal och praktiska villkor

Intervjupersonerna beskriver sportjournalistikens uppdrag som ett uppdrag i rörelse. Även fast vissa av intervjupersonerna menar på att sportjournalistiken har rört sig från att vara resultatjournalistik till att bli mer samhällsorienterad, menar andra att samhällsperspektivet alltid varit där, med undantaget om att läsare numera är mer medvetna om problemen som kan finnas kring ett sportsligt evenemang vilket styrks av studier gjord av. Samtliga intervjupersonerna beskriver uppdraget som en ständig balansgång mellan att rapportera om det sportsliga kontra att belysa samhällsfrågorna vilket går i linje med undersökningen gjord av Hornmoen & Graver Knudsen (2024), men samtliga intervjupersoner lyfter även fram att sporten är det huvudsakliga fokuset och att det inte är någonting man kan lämna helt, då samtliga intervjupersoner arbetar på en sportredaktion.

Ett återkommande tema i intervjuerna handlar om att samtliga journalister har ett relativt stort handlingsutrymme. Journalisterna menar på de inte har några begränsningar vad gäller att rapportera kritiskt om värdländerna eller några begränsningar över vilka ämnen journalisterna kan skriva kritiskt om. Samtliga intervjupersoner lyfter även fram att det pågår ständiga diskussioner med redaktörer och redaktionen i stort inför, under och efter mästerskap kring hur man ska begripliggöra ämnen eller sakfrågor på bästa sätt för läsaren, vilket enligt Frandsen (2024) kan sammanfattas som: *metajournalistisk diskurs*.

Studiens resultat pekar på att sportjournalistiken påverkas av praktiska villkor och medielogik. Figur 6 visar att det totala antalet neutrala, negativa samt positiva artiklar under VM 2018 var relativt jämnt fördelat över mästerskapets fem veckor, men att det såg annorlunda ut under VM i Qatar 2022. Figur 7 visar att antalet neutrala samt negativa artiklar låg på en liknande nivå under de första två veckorna av mästerskapet, men att antalet negativa artiklar minskade drastiskt till den tredje veckan, innan antalet neutrala artiklar ökade markant för mästerskapets femte och avslutande vecka. Hornmoen & Graver Knudsen (2024) visar att sportjournalister under 2022 års mästerskap tenderade att vara mer kritiska i uppstartsfasen av turneringen men att kritiken mattades av ju längre mästerskapet pågick. Undersökningen visar på att journalister i stället förde diskussioner om mästerskapet och om lösningar på värdnationens problem – vilket skiljer sig från bilden denna studies respondenter gav. Respondenterna till denna studie medgav visserligen att kritiken mattades av allt eftersom mästerskapet pågick, men att avmattningen i en svensk kontext skiftade till ren sport- och resultatrapportering snarare än en diskussion. Detta förklaras av intervjupersonerna som ett svar till publikens intresse, där det beskrivs att läsare efterfrågar olika innehåll beroende på var i mästerskapet man befinner sig och IP3 beskriver det som att sporten i sig är så pass stark att politiken bakom den blir ett sekundärt fokus hos både journalister och åskådare när VM äntrar ett avgörande skede. Vidare framkommer det även att vissa journalister aktivt försöker hitta nya vinklar och perspektiv på saker att rapportera om, som ibland kan röra mer om kulturen i landet, eller den faktiska folkfest som pågår hos värdnationen.

Forskning av Hornmoen & Graver Knudsen (2024) visar på att nordiska sportjournalister under VM i Qatar 2022 präglades av en förhandling mellan traditionell sportreporter och rollen som samhällsgranskare. På liknande vis beskriver intervjupersonerna i denna studie att sportjournalistiken idag tycks vara i någon form av förändring där granskande journalistik och samhällsorienterade perspektiv fått en allt större betydelse i bevakningen av internationell fotboll.

9. Slutsats och diskussion

Det avslutande kapitlet sammanfattar och diskuterar studiens huvudsakliga resultat och analys. Vidare diskuteras metodval och begränsningar samt förslag på framtida forskning. Syftet med denna studie har varit att undersöka vilket utrymme kritiska frågor ges i svensk sportjournalistisk media och hur det gestaltas samt att undersöka vilken avvägning sportjournalister gör mellan saklig rapportering om fotboll och kritiska frågor kring sporten. Studien har utgått från följande forskningsfrågor:

1. Vilket utrymme får den kritiska diskussionen kring fotbolls-VM i kontroversiella värdländer i svensk sportmedia?
2. Hur framställs värdländerna i den sportjournalistiska bevakningen av fotbolls-VM?
3. Vilka diskussioner och redaktionella policyer behöver sportjournalister förhålla sig till i sin bevakning av fotbolls-VM?

Studiens resultat på att svensk sportjournalistik tydligt präglas av en dubbelhet och en balansgång mellan sportlig rapportering och samhällsorienterad gestaltning - där balansen mellan dessa två skiftar över tid och beroende på värdnationens kontext. Innehållsanalysen visar att saklig sportrapportering utgör den största andelen av materialet, och fortfarande är kärnan inom sportjournalistiken. Samtidigt framträder en betydande andel artiklar som bland annat rör moral och konflikt och ansvar, vilket visar att bevakningen av mästerskap som ett fotbolls-VM i Qatar även fungerar som en arena för bredare samhälls- och värderingsdiskussioner.

Ett av det mest framträdande resultaten är att gestaltningen av värdnationerna skiljer sig tydligt åt mellan Ryssland 2018 och Qatar 2022. Qatar gestaltas oftare mer kritiskt, där moralgestaltning och frågor om mänskliga rättigheter dominerar (figur 4 och 9), medan det under VM i Ryssland fanns en lägre grad av artiklar med tydlig kritik mot värdnationen, utan mer av det sportsliga och mänskliga intressen.

Resultaten visar även att en majoritet av artiklarna har en negativ eller kritisk ton gentemot båda värdnationerna (figur 5), vilket förstärker bilden av att bevakningen av ett fotbolls-VM fungerar som en plats för värderande journalistik där turneringar inte enbart rapporteras som ett sportsligt evenemang utan även som ett politiskt och moraliskt laddat globalt evenemang.

En annan central iakttagelse är att det under VM i Qatar, dominerade kritiken av mänskliga rättigheter, arbetsvillkor och sportswashing, medan kritiken mot Ryssland var utspridd på fler olika områden. Intervjuerna i sin tur förklarar detta som att publiken generellt sett var mer medvetna inför och under VM i Qatar, och att publikens intresse styrde mycket av vad som publicerades när. Exempelvis visar figur 7 att kritiken mot värdnationen Qatar var som störst under inledningen av mästerskapet, men att den mattades av och togs över av neutralt skrivna artiklar. Detta är även något som Hornmoen & Graver Knudsens (2024) resultat pekade på när de undersökte hur nordiska journalister förhöll sig till att rapportera om VM i Qatar 2022.

Intervjuerna kompletterar denna bild genom att förklara att rollen som sportjournalist har förändrats över tid, då IP3 anser att det gått från att vara sport/resultatjournalistik till att bli mer samhällsorienterad. IP1 är inne på samma spår, då personen menar på att rollen som sportjournalist förändrats i takt med att fotbollsvärlden förändrats och att idrotten fungerar som en spegel mot världen i stort. Samtliga intervjupersoner beskriver utvecklingen som den samma men menar även på att själva sportbevakningen är kärnan - alltså att det ena inte kan finnas utan det andra. Det framkommer även i intervjuerna att journalisterna har ett relativt stort redaktionellt handlingsutrymme, men att balansgången mellan sport och samhälle ofta sker genom diskussioner med redaktörer, kollegor och chefer snarare än att redaktionerna har tydliga policys. Det sportjournalistiska yrket befinner sig i en pågående metajournalistisk diskurs som drivs av att publiken efterfrågar mer samhällsförankrad sportjournalistik samtidigt som framväxt av sociala medier och podcasts bidragit till att yrket behövt omdefiniera sin roll till att journalistiken består mindre av saklig rapportering och mer av granskning.

Studien har vissa metodiska begränsningar som är viktiga att ha i beaktning vid tolkningen av resultatet. Den kvalitativa delen av undersökningen består av fyra semistrukturerade intervjuer med sportjournalister – och även om journalisterna gav genomtänkta och relevanta resonemang kring bland annat sportjournalistikens utveckling och roll, så innebar det begränsade antalet journalister vi intervjuade till att resultatet möjligtvis inte kan representera hela sportjournalistkåren. Ett större antal intervjuer hade potentiellt kunnat bidra med fler perspektiv samt tydligare skillnader mellan olika redaktioner. Intervjuerna genomfördes även utan att innan ha genomfört en provintervju, då vi till en början hade problem med att få svar och boka in intervjuer med journalisterna.

Studien bygger på totalt 200 artiklar från fyra svenska sportmedier under mästerskapens samtliga veckor – vilket möjliggjorde en jämförbar analys mellan VM 2018 och VM 2022, men innebar samtidigt att andra typer av medier och journalistiska perspektiv kan ha exkluderats. Exempelvis skulle urvalet kunna utökas till förslagsvis tio veckor alternativt ett bredare urval på medier till exempelvis internationella just för att kunna ge en mer omfattande bild av hur stort utrymme kritiken får inom sportjournalistiken. Artiklarna analyserades utifrån ett egetformat kodschema, och även om kodschemat utformades för att skapa struktur och tydlighet så finns alltid risken för subjektiva tolkningar vid kategoriseringen.

Avslutningsvis visar intervjuerna att det inför VM 2026 förväntar sig flera av journalisterna att bevakningen fortsätter präglas av ett samhällsorienterat perspektiv i form exempelvis de politiska konflikter som finns inom världnationerna - men att bevakningen och typen av kritik kan ta form av andra uttryck jämfört med VM i Qatar. Detta tyder på att frågor om politik, makt och journalistiskt ansvar inte längre framstår som undantag för sportjournalistiken, utan snarare som en integrerad del av bevakningen och en viktig beståndsdel av dagordningen när det kommer till globala idrottsevenemang. Skillnaden på hur Ryssland gestaltades som världnation 2018 jämfört med Qatar 2022 kan delvis förklaras genom gestaltningsteorin. Shehata (2024) beskriver teorin som att medier inte bara återger fakta, utan även tolkar och förenklar information till sina konsumenter. Figur 3 och 4 visar att sporten gestaltades i mindre utsträckning under VM 2022 och figur 5 visar på att attityden gentemot Qatar var mer negativ än vad den var gentemot Ryssland. Detta kan bero på att publiken enligt intervjupersonerna inte krävde samma typ av samhällsorienterad journalistik vid VM 2018 och att Ryssland därmed gestaltades mer lättvindigt och mindre djupgående än vad Qatar gjorde fyra år senare. Detta oberoende vilket land som de facto anses vara mer problematiska av dem två.

9.1 Förslag till vidare forskning

Studien öppnar för vidare forskning då undersökningen enbart gjordes ur en svensk kontext. Frandsen (2024) samt Hornmoen & Graver Knudsen (2024) diskuterar det sportjournalistiska yrket och bevakningen av fotbolls-VM ur ett nordiskt perspektiv och det skulle således vara möjligt att genomföra en liknande studie som denna, men ur en bredare kontext. Danmarks journalistförbund avrådde exempelvis landets journalister från att bevaka VM i Qatar och det norska fotbollsförbundet hotade med bojkott av samma mästerskap. Vidare skulle det även vara av intresse att genomföra en liknande studie efter VM 2026 och jämföra vilka nyheter som fick plats på dagordningen, hur de gestaltades samt hur det journalistiska arbetet såg ut då jämfört med VM 2018 respektive 2022.

Referenser

Amnesty International. (2021). *Qatar: Failure to investigate migrant worker deaths leaves families in despair*. 26 augusti. <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2021/08/qatar-failure-to-investigate-migrant-worker-deaths-leaves-families-in-despair/> (Hämtad 2026-04-22)

Andersson, M. (2025). Fotbollspamparna Platini och Blatter frikänns efter tio år. *Omni*. 25 mars. <https://omni.se/fotbollspamparna-platini-och-blatter-frikanns-efter-tio-ar/a/0V7VbJ> (Hämtad 2026-04-21)

Bank, S. (2022). Bank: Kritiken mot VM ett hyckleri. *Aftonbladet*. 17 november. <https://www.aftonbladet.se/sportbladet/fotboll/a/BWx6me/fotbolls-vm-2022-vasts-kritik-mot-qatar-ett-hyckleri-av-simon-bank> (Hämtad 2026-04-22)

BBC. (2010). *England reacts with disappointment to World Cup verdict*. <https://www.bbc.com/news/uk-england-11903497> (Hämtad 2026-04-13)

BBC. (2018a). *World Cup 2018: Being black in Russia*. 28 maj. <https://www.bbc.com/news/av/world-europe-44253936> (Hämtad 2026-04-21)

BBC. (2018b). *World Cup 2018: 'Safe space' for Russia LGBT football fans shut*. 17 juni. <https://www.bbc.com/news/world-europe-44513376> (Hämtad 2026-04-21)

BBC. (2018c). *World Cup: Safety fears for gay fans heading to Russia*. 13 juni. <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-44447115> (Hämtad 2026-04-21)

Bengtsson, S. & Ekström, M. (2025). Den kvalitativa forskningsintervjun. I: Ekström, M. & Johansson, B. (red). *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur, s. 113–143.

Bergkvist, L. & Skeiseid, H. (2024) Sportswashing: Exploiting sports to clean the dirty laundry. *International Journal of Advertising: The Review of Marketing Communications*, 43(6). <https://doi.org/10.1080/02650487.2024.2310937>

Broussard, R. (2020). "Stick to Sports" is Gone: A Field Theory Analysis of Sports Journalists' Coverage of Socio-political Issues. *Journalism Studies*, 21(12).

<https://doi.org/10.1080/1461670X.2020.1785323> (Hämtad 2026-05-03)

Bråstedt, M. & Tengblad, M. (2022). Ilskan mot Fifa: "Ett hån – de skämmer ut sig".

Expressen. 21 november. <https://www.expressen.se/sport/fotboll/ilskan-mot-fifa-ett-han-de-skammer-ut-sig/> (Hämtad 2026-05-04)

BWI. (2018). New Report: FIFA's foul play at the 2018 World Cup Russia.

<https://archive.bwint.org/cms/priorities-10/rights-34/youth-41/news-42/new-report-fifas-foul-play-at-the-2018-world-cup-russia-1084.html> (Hämtad 2026-04-21)

Carlson, M. (2016). Metajournalistic Discourse and the Meanings of Journalism: Definitional Control, Boundary Work, and Legitimation. *Communication Theory*, 26(4).

<https://doi.org/10.1111/comt.12088> (Hämtad 2026-05-03)

Cox, M. (2025). How England won the 1966 World Cup: A proper manager, no wingers, and Bobby Charlton in his pomp. *The Athletic*. 3 augusti.

<https://www.nytimes.com/athletic/6530311/2025/08/03/how-england-won-1966-world-cup/> (Hämtad 2026-04-13)

Edwinsson, L. (2018). 46 dagar med kärlek, hetta och hat – här är Sveriges VM. *Dagens Nyheter*. 8 juli.

<https://www.dn.se/sport/fotboll/46-dagar-med-karlek-hetta-och-hat-har-ar-sveriges-vm/> (Hämtad 2026-05-04)

Edwinsson, L. (2022a). Tysklands förbundsbas sågar Infantino: "Vi är irriterade och störda".

Dagens Nyheter. 18 november. <https://www.dn.se/sport/tysklands-forbundsbas-sagar-infantino-vi-ar-irriterade-och-storda/> (Hämtad 2026-05-04)

Edwinsson, L. (2022b). Vändningen efter konfiskerade symboler: VM-fans får klä sig i

regnbågsfärger. *Dagens Nyheter*. 24 november. <https://www.dn.se/sport/vandningen-efter-konfiskerade-symboler-vm-fans-far-kl-a-sig-i-regnbagsfarger/> (Hämtad 2026-05-04)

- Eliasson, J. & Eiman Roslund, E. (2024). Fifa-skandalen: Detta har hänt. *SVT Sport*. <https://www.svt.se/sport/fotboll/fifaskandalen-detta-har-hant> (Hämtad 2026-04-14)
- Elmervik, L. (2018). Kamferdrops känga mot VM: ”Viktigt att visa vad vi står för”. *Aftonbladet*. 20 juni. <https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/musik/a/71G7J3/kamferdrops-kanga-mot-vm-viktigt-att-visa-vad-vi-star-for> (Hämtad 2026-05-04)
- Enbom, J. & Carlsson, E. (2024). Sportjournalistik. I: Karlsson, M. & Strömbäck, J. (red). *Handbok i journalistikforskning*. Lund: Studentlitteratur, s. 201–214
- Ericson, P. (2019). Ge oss en fotbollsfest utan tafsande män. *Aftonbladet*. 13 mars. <https://www.aftonbladet.se/ledare/a/71Gymo/ge-oss-en-fotbollsfest-utan-tafsande-man> (Hämtad 2026-05-04)
- Esk, J. (2022). *Johan Esk: Pinsamt lite kritik mot SVT och TV4:s del i Qatars VM*. Dagens Nyheter. <https://www.dn.se/sport/johan-esk-pinsamt-lite-kritik-mot-svt-och-tv4s-del-i-qatars-vm/>
- Fifa. (2010). *Fifa Statutes: August 2010 Edition*. <https://www.scribd.com/doc/50331131/Fifastatuten2010-e> (Hämtad 2026-04-14)
- Forde, S. & Wilson, B. (2017). Radical Sports Journalism?: Reflections on ‘Alternative’ Approaches to Covering Sport-Related Social Issues. *Sociology of Sports Journal*, 35. <https://doi.org/10.1123/ssj.2017-0162> (Hämtad 2026-05-03)
- Fox News. (2017). *FIFA admits 2018 World Cup workers suffered human rights abuses*. 26 maj. <https://www.foxnews.com/world/fifa-admits-2018-world-cup-workers-suffered-human-rights-abuses> (Hämtad 2026-04-21)
- Frandsen, K. (2024). From Social Clubs to Champions for Sports Journalistic Identity and Integrity. *Media and Communication*, 12. <https://doi.org/10.17645/mac.8135>

Gerschewski, J., Giebler, H., Hellmeier, S., Keremoğlu, E. & Zürn, M. (2024). The limits of sportswashing. How the 2022 Fifa World Cup affected attitudes about Qatar. *PLoS One*, 19(8). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0308702>

Gibson, O. (2010). World Cup vote in chaos as Fifa provisionally suspends members. *The Guardian*. 20 oktober. <https://www.theguardian.com/football/2010/oct/20/world-cup-Fifa-suspends-members>

Goos, S. (2021). DJ fraråder alle journalister at rejse til VM i Qatar. 24 november. *Journalisten*. <https://journalisten.dk/dj-fraraader-alle-journalister-at-rejse-til-vm-i-qatar/> (Hämtad 2026-05-29)

Hamadé, K. (2022). Terrordömda sångaren hyllar fotbolls-VM i Qatar. *Expressen*. 24 november. <https://www.expressen.se/nyheter/terrordomda-sangaren-hyllar-fotbolls-vm-i-qatar/> (Hämtad 2026-05-04)

Hornmoen, H. & Graver Knudsen, A. (2024). Critically Contextualising a Mega-Event: Nordic Sports Commentaries During the 2022 World Cup in Football. *Media and Communication*, 12. <https://doi.org/10.17645/mac.8051>

Johansson, B., Karlsson, M. & Lundmark, S. (2025). Surveyundersökningar och experiment. I: Ekström, M & Johansson, B. (red). *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur, s. 145–185.

Josimar. (2017). *The Slaves of St Petersburg*. 28 mars. <https://josimar.no/artikler/the-slaves-of-st-petersburg> (Hämtad 2026-04-21)

Karlsson, M. & B, Johansson. (2025). Kvantitativ innehållsanalys. I: Ekström, M. & Johansson, B. (red). *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur, s. 189–214.

Kazakov, V. (2025). The normative trap of “sportswashing”: addressing the missing link between sports politics, journalism and media research. *Sport in Society*. <https://doi.org/10.1080/17430437.2025.2585861> (Hämtad 2026-05-03)

Khador, J. (2022). Qatar-VM fortsätter sätta käppar i hjulen för journalister. *Dagens Nyheter*. 28 november. <https://www.dn.se/kultur/qatar-vm-fortsatter-satta-kappar-i-hjulen-for-journalister/> (Hämtad 2026-03-23).

Landén, P. (2021). Belgien historiska efter den galna vändningen. *Expressen*. 1 juli. <https://www.expressen.se/sport/fotbollsvm/belgien-vidare-efter-ett-osannolikt-drama/> (Hämtad 2026-05-14)

Laurén, A-L. (2018). Sotji är symbolen för ryska idrottsframgångar – och deras fall. *Dagens Nyheter*. 6 juli. <https://www.dn.se/sport/fotboll/sotji-ar-symbolen-for-ryska-idrottsframgangar-och-deras-fall/> (Hämtad 2026-05-04)

Lukins, E. (2022). Uppgifter: VM-visselblåsare torterad i fängelse i Qatar. *Dagens Nyheter*. 30 oktober. <https://www.dn.se/sport/uppgifter-vm-visselblasare-torterad-i-fangelse-i-qatar/> (Hämtad 2026-04-14)

Lukins, E., Johansson, M. & Lindkvist, J. (2022). Kritiserar Infantinos tal – men Sverige fortsatt öppna för att stödja Fifa-ordföranden. *Dagens Nyheter*. 20 november. <https://www.dn.se/sport/kritiserar-infantinos-tal-men-sverige-fortsatter-stodja-fifa-ordforanden/> (Hämtad 2026-05-04)

Lundh, O. (2022). *Templet i öknen: så köpte Qatar världens största sport*. Volante

Lundh, O. (2024). Lundh: Protesterna och ifrågasättandet har tystnat – i Qatar är det "business as usual". *Fotbollskanalen*. 21 januari. <https://www.fotbollskanalen.se/kronikor/lundhs-kronikor/lundh-protesterna-och-ifragasattandet-har-tystnat-i-qatar-ar-det-business-as-usual/>

McCloskey, C., McGillivray, D., McPherson, G. & Talbot, A. (2026). Institutionalizing human rights in sports mega events: a case study of the United 2026 FIFA Men's World Cup. *Soccer & Society*. <https://doi.org/10.1080/14660970.2026.2640517> (Hämtad 2026-05-10)

Ogden, M. (2021). Qatar 2022: How will football squeeze in a World Cup in November-December? *ESPN*. 25 mars. https://www.espn.com/soccer/story/_/id/37615479/how-football-squeeze-world-cup-november-december (Hämtad 2026-04-22)

Pinheiro Diamant, J. (2023). Ljudet som avslöjar (?) fejkade fans. *Aftonbladet*. 10 januari. <https://www.aftonbladet.se/sportbladet/fotboll/a/69q5LO/fotbolls-vm-fejkade-fans-avslojas-i-qatar> (Hämtad 2026-05-04)

Reuters. (2015). *Ukraine urges allies to consider boycotting Russia's 2018 World Cup*. 16 mars. <https://www.reuters.com/article/markets/ukraine-urges-allies-to-consider-boycotting-russias-2018-world-cup-idUSL6N0WI0YX/> (Hämtad 2026-04-22)

Rosén, R. (2018). Kontroversiella utspelet: Tillägnar segern till Ukraina. *Aftonbladet*. 8 juli. <https://www.aftonbladet.se/sportbladet/fotboll/a/kaOgXL/kontroversiella-utspelet-tillagnar-segern-till-ukraina> (Hämtad 2026-05-04)

Semetko, H. & Valkenburg P. (2000). Framing European politics: a content analysis of press and tele-vision news. *Journal of communication*, 50(2). <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2000.tb02843.x>

Shehata A. (2024). Journalistikens dagordningar och gestaltningar. I: Karlsson, M. & Strömbäck, J. (red). *Handbok i journalistikforskning*. Lund: Studentlitteratur, s. 367–377

Smith, J. (2026). Image projection in the Russia 2018 and Qatar 2022 FIFA Football World Cups, and a look towards 2026. *Soccer & Society*. <https://doi.org/10.1080/14660970.2026.2640507> (Hämtad 2026-05-03)

Smith, R. (2014). Sorry, Sepp Blatter: football and politics are forever intertwined. *ESPN*. 16 oktober. https://www.espn.co.uk/football/story/_/id/37404614/sepp-blatter-wrong-football-politics-not-being-intertwined

Sportbladet. (2022). Så bevakar Sportbladet VM i Qatar. *Aftonbladet*. 19 november. <https://www.aftonbladet.se/sportbladet/fotboll/a/dw4aqq/sa-bevakar-sportbladet-fotbolls-vm-i-qatar-svarar> (Hämtad 2026-04-22)

Strandman, P. (2022a). Historiskt tyskt fiasko: Utslaget ur fotbolls-VM. *Dagens Nyheter*. 2 december. <https://www.dn.se/sport/historiskt-tyskt-fiasko-utslaget-ur-fotbolls-vm/> (Hämtad 2026-05-14)

- Strandman, P. (2022b). Dubbla ”sportswashing”-roller i Messis sista VM-dans. *Dagens Nyheter*. 22 november. <https://www.dn.se/sport/dubbla-sportswashing-roller-i-messis-sista-vm-dans/> (Hämtad 2026-05-04)
- Sveriges Radio. (2016). Infantino "best man to reform FIFA": Swedish football association. 26 februari. <https://www.sverigesradio.se/artikel/6378026> (Hämtad 2026-04-14)
- SVT Sport. (2024). *Så ska Fifa reformeras*. 12 februari. <https://www.svt.se/sport/fotboll/sa-ska-fifa-reformeras> (Hämtad 2026-04-14)
- Tengblad, M. (2022). Abir Al-Sahlan reagerar på scenerna med Gianni Infantino. *Expressen*. 23 november. <https://www.expressen.se/sport/fotboll/abir-al-sahlan-reagerar-pa-scenerna-med-gianni-infantino/> (Hämtad 2026-05-04)
- The Guardian. (2021). *Revealed: 6,500 migrant workers have died in Qatar since World Cup awarded*. 23 februari. <https://www.theguardian.com/global-development/2021/feb/23/revealed-migrant-worker-deaths-qatar-fifa-world-cup-2022> (Hämtad 2026-04-22)
- Trygg, S. (2022). Forskare om VM i Qatar: Sportswashing - väl beprövad taktik. *Lunds universitet*. <https://www.lu.se/artikel/forskare-om-vm-i-qatar-sportswashing-val-beprovad-taktik> (Hämtad 2026-04-22)
- TT. (2018). Robbie och Ronaldo inviger VM. *Aftonbladet*. 15 juni. <https://www.aftonbladet.se/sportbladet/fotboll/a/jPJRWA/robbie-och-ronaldo-inviger-vm> (Hämtad 2026-05-04)
- TV4. (2022). *Olof Lundh om att bevaka kritiserade fotbolls-VM: ”Mycket osäkerhet”*. 11 november. <https://www.tv4.se/artikel/5ajYrQQ0GeFYMRgAwGZaKp/olof-lundh-om-att-bevaka-kritiserade-fotbolls-vm-mycket-osaekerhet> (Hämtad 2026-04-22)
- Wulcan, M. & Bratell, S. (2021). TV: ”De imponerades av vår glädje och känsla”. *Expressen*. 7 juni. <https://www.expressen.se/sport/fotbollsvm/andra-imponerades-av-var-gladje-och-kansla/> (Hämtad 2026-05-04)

Ögren, V. (2022). Eva Kaili hyllade Qatar – sågas av Abir Al-Sahlani. *Expressen*. 15 december. <https://www.expressen.se/sport/fotboll/eva-kalli-hyllade-qatar-sagas-av-abir-al-sahlani/> (Hämtad 2026-05-04)

Bilagor

Bilaga 1 – Kodschema

V1. Artikelnummer

V2. Rubrik

Artikels rubrik

V3. Medium

1. Aftonbladet
2. Dagens Nyheter
3. Expressen
4. Fotbollskanalen

V4. Datum (när artikeln publicerades)

V5. Genre

1. Nyhetsartikel
2. Sportartikel
3. Reportage
4. Kommentar/krönika/ledare
5. Övrigt

Nyhetsartikel kan handla om rapportering kring fotbolls-VM såsom politiska eller ekonomiska beslut som inte påverkar fotbollen i sig.

Sportartikel fokuserar objektivt på den fotboll som spelas, utan några särskilda inspel om omvärldsfaktorer. Det kan handla om analys efter spelad match eller intervju med spelare, ledare och supportrar.

Reportage kan handla om att artikeln följer med en lokalinvånare och tar del av dennes tankar kring att mästerskapet spelas i deras hemland.

Kommentar/krönika/ledare fokuserar på skribenten eller annan människas personliga tankar kring mästerskapet och händelser runtomkring.

V6. Källa

1. Egen primärkälla (skribenten själv)
2. Sekundärkälla (annan media, som BBC, The Athletic eller svensk media)
3. Pressmeddelanden (utskick från exempelvis ett fotbollsförbund eller Fifa)
4. Sociala medier
5. Ingen tydlig källa

Kodinstruktion: Vem, vad eller vilka är den huvudsakliga källan till artikeln? Det kan exempelvis handla om en journalists personliga tankar eller en spelarintervju hämtad från annan media.

V7. Värdsnation

1. Ryssland
2. Qatar
3. Båda nationer
4. Inget av dem/ går ej att avgöra

Kodinstruktion: Vilken nation berörs i artikeln? Handlar artikeln om fotbolls-VM kopplat till diskussion om Ryssland är just *Ryssland* dominerande. En artikel kan dock exempelvis handla om en match som spelades under fotbolls-VM 2022 i Qatar, utan att nämna och diskutera Qatar i sig – då faller artikeln under *inget av dem/går ej att avgöra*.

V8. Tonalitet

1. Positiv
2. Negativ
3. Neutral
4. Inget av dem/ går ej att avgöra

Positiv: Artikeln har en positiv inställning till innehållet. Det finns ingen tydlig problematisering genom information eller uttalanden.

Negativ: Artikeln har en negativ inställning till innehållet. Det finns en tydlig problematisering genom information eller uttalanden. Artikeln innehåller kritik mot person, organisation eller händelse.

Neutral: Artikeln innehåller en saklig beskrivning av person, organisation eller händelse utan subjektiv åsikt från skribent eller annan person. Texten framställs som faktabaserad och beskrivande och den innehåller noll eller nästintill inga värderande ord eller fraseringar.

V9. Gestaltning

1. Konfliktgestaltning
2. Gestaltning för mänskliga intressen
3. Gestaltning för ekonomiska konsekvenser
4. Moralgestaltning
5. Ansvarsgestaltning
6. Sportgestaltning

Konfliktgestaltning: Människor, företag eller organisationer ligger i konflikt med varandra. Det finns tydliga parter i en tvist eller åsikt. Exempelvis en människorättsorganisation mot Ryssland.

Gestaltning för mänskliga intressen: Artikeln lyfter fram en individ ur ett personligt perspektiv där känslor eller personliga upplevelser står i fokus.

Gestaltning för ekonomiska konsekvenser: Artikeln lyfter fram ekonomiska konsekvenser eller effekter av en händelse eller beslut som tagits.

Moralgestaltning: Artikeln sätter händelsen i ett moraliskt eller etiskt sammanhang där frågor om rätt och fel eller värderingar lyfts fram.

Ansvarsgestaltning: Artikelns huvudsakliga fokus är att tillskriva en grupp, individ eller organisation ansvaret för en händelse, alternativt lösning på problem.

Sportgestaltning: Artikeln fokuserar i huvudsak på rapportering om fotboll, exempelvis matchresultat, informationsartikel inför match eller intervju med spelare. Även sportlig konflikt ingår här, det vill säga bråk mellan spelare, förbundskaptener eller landslag.

V10. Gestaltning av värdland

1. Positivt
2. Negativt
3. Neutralt
4. Kan ej avgöra

Positivt: Landet framstår som modernt och utan några vidare problem

Negativt: Texten lyfter fram problematik med landet såsom brist på mänskliga rättigheter

Neutralt: Det finns ingen tydlig värdering av värdlandet

V11. Kritik

1. Dominerande (allt innehåll i artikeln är kritik)
2. Betydande (en stor del av artikeln innehåller kritik)
3. Begränsad (utgör en liten del av artikeln)
4. Ingen

Kodinstruktion: Vilken magnitud har kritiken när den förekommer i artiklar?

V12. Typ av kritik

1. Sportslig prestation/sportsligt beslut
2. Mänskliga rättigheter
3. Arbetsvillkor
4. Korruption
5. HBTQ+ – frågor
6. Yttrandefrihet
7. Miljö och klimat
8. Sportwashing
9. Osäker, annan eller ingen kritik förekommer

Kodinstruktion: Vilken kritik, om någon, finns i de journalistiska texterna? Arbetsvillkor kan exempelvis handla om migrantarbete, medan korruption kan handla om mutbrott.

Sportwashing innebär att sport, i det här fallet fotboll, används som ett verktyg till att förbättra uppfattningen om något.

Bilaga 2 – Intervjuguide

Sportjournalistikens roll (i förändring?)

- Hur har rollen som sportjournalist utvecklats genom åren skulle du säga?
- Har den blivit mer samhällsorienterad tror du? Hur ser du på det?

Redaktionella policyer

- Hur resonerade du/ni internt kring att beskriva problem i ett värdland, som mänskliga rättigheter eller arbetsvillkor?
- Vilket utrymme fick du att rapportera om kritiska och känsliga frågor?
- Fanns det tydliga policyer och riktlinjer att förhålla sig till?
 - Hur såg de ut?

Begränsningar

- Fanns det reportage/vinklar du hade velat göra eller skriva men som du kanske blev begränsad för att göra?
- Hur påverkades du som journalist av arbetsvillkoren i Ryssland respektive Qatar?

Kritikens utrymme

- Vad var avgörande tror du om kritiken av värdlandet fick ett stort eller litet utrymme?
- Det finns forskning som pekar på att journalister tenderade till att vara kritiska i början av 2022 års mästerskap, men att kritiken tonades ned allt eftersom journalisterna fick uppleva mästerskapet på plats.
 - Känner du igen dig och i så fall, på vilket sätt?

Sport/Politik

- Hur ser du på relationen mellan sport och politik?
- Upplever du att relationen har förändrats?
- Finns det tillfällen där du upplever att sportjournalistiken blir “för politisk”?

2018 vs 2022

- Vilka skillnader fanns mellan VM 2018 och VM 2022?
- Hur såg er diskussion ut innan 2018 respektive 2022?
- Hur skulle du beskriva hur värdländerna framställts när det var aktuellt?

- Fanns det krav på en mer kritisk diskussion kring VM i Qatar? Varför?
Uppsnacket till både VM i Ryssland och i Qatar präglades av diskussion kring bland annat mänskliga rättigheter, arbetsvillkor och HBTQ+. Hur påverkas du som journalist av detta inför sitt arbete?

Publikens påverkan

- Hur resonerar du och din redaktion kring rapporteringen om sportsliga resultat och om sport knutet till samhällsfrågor?

Framtida kontexter och utmaningar (2026 VM)

- Hur förhåller du dig till sommarens VM (I Ryssland och Qatar fanns det en tydlig “fiende” medan åsikterna kring USA går isär)?
- Följdfråga: En journalist vi tidigare intervjuat angående ämnet, alltså nu inför VM2026, den personen benämnde detta som att vi lever i en post-qatarisk-era. Hur ser du kring det eller resonerar kring det resonemanget?

Avslutning

- Finns det någonting vi inte tagit upp nu som du tänker är bra att få med?
- Annat?